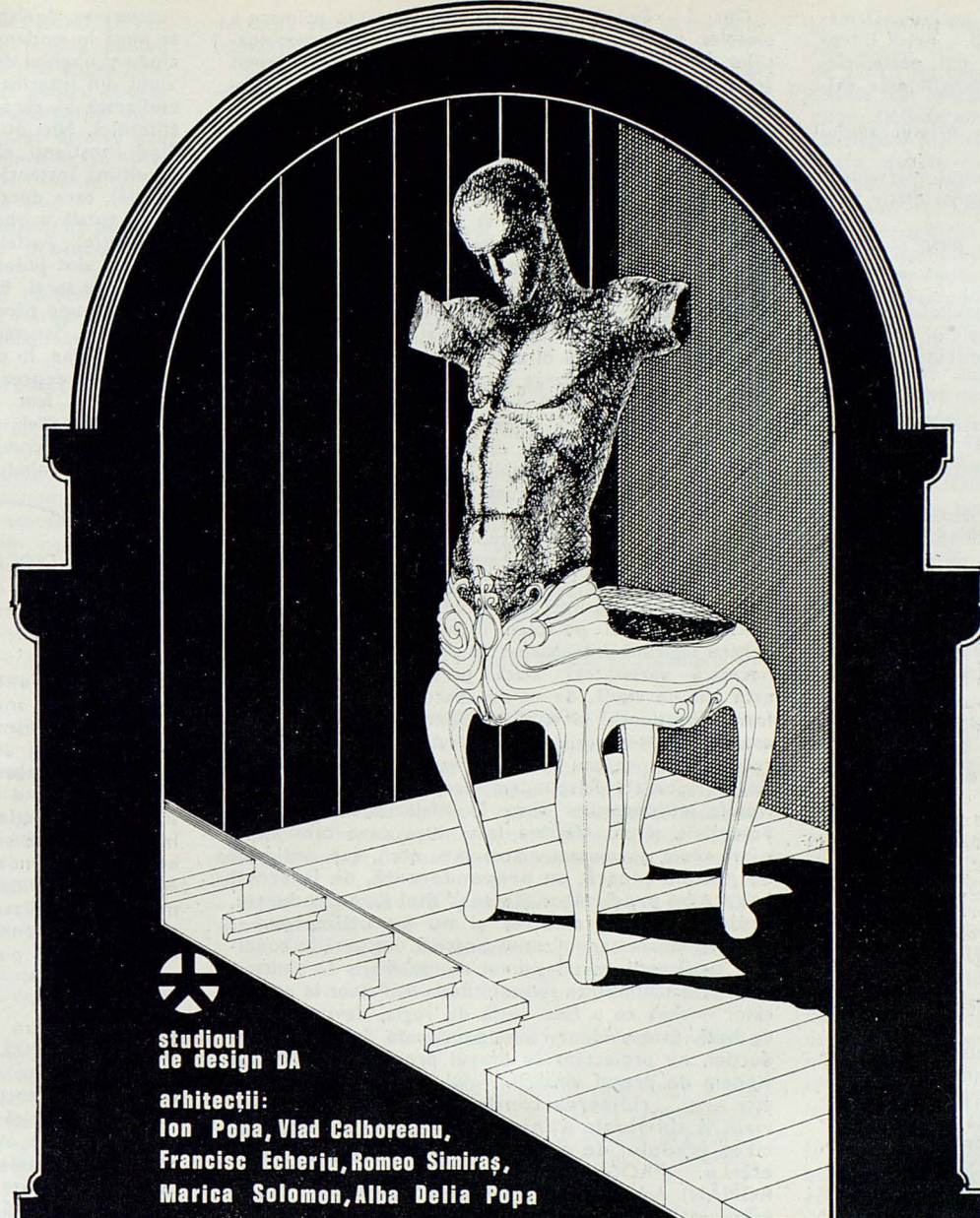




studioul
de design DA

arhitecții:

Ion Popa, Vlad Calboreanu,
Francisc Echeriu, Romeo Simiraș,
Marica Solomon, Alba Delia Popa

UN SCAUN NU ESTE DECIT UN SCAUN ?

Un scaun nu este decit un scaun. Puse una lângă alta, două piese de diferite proveniențe vor semăna foarte mult între ele. Și aceasta dincolo de orice deosebiri de desen, finisare sau ornamentație. Cîteodată, avem chiar solida certitudine a identității cu poza din Stas-ul de mobilier, sau și mai îmbucurător, cu vre-un scaun egiptean de acum trei milenii. Același lucru putem spune despre aproape toate piesele de mobilier, recunoscînd că viața întregii lumi civilizate se bazează pe cîteva « modele », că în mii de ani scaunul nu a rămas decit banalul scaun, masa — masă și patul — pat. Aceste obiecte, atît de intim legate de arhaice acte comportamentale, au rămas să îndeplinească pînă în zilele noastre funcțiuni unice. Dar atunci, cum se explică varietatea aproape organică a ambianțelor în decursul anilor? Secretul proteicelor diferențieri rezidă nu atît în cele cîteva mii de variațiuni pe temă, care au fost vreodată create, ci mai degrabă, credem noi, în combinatorica lor. Din acțiunea de agregare a puținelor piese la îndemînă în explozii de combinații diferite a fost posibilă

viața diferențiată și totuși recognoscibil comună în elementele ei.

Idee banală în ultimă instanță, pare aplicabilă în orice condiții și poate fi cîteodată suportul unei foarte confortabile liniști. Să examinăm problema mai atent, aplicînd ipoteza noastră la context.

Universul spațial al unei familii bucureștene care locuiește într-un apartament de trei camere, se compune din:

A. — una din puținele variante ale grupului spațial din care face parte apartamentul;

B. — 25—35 piese distincte de mobilier, din care una, două piese « polarizatoare », de interes deosebit, cu investiție afectivă puternică sau de valoare intrinsecă (« pendula de la bunicul », un fotoliu de piele, o garnitură « Ludovic ») din grupul mobilierului propriuzis;

C. — grupul de obiecte secundare care completează ambianța.

Acestor trei grupuri li se poate aplica o scară temporală: durată mare de viață pentru grupul spațial al apartamentelor, medie pentru mobilier și mică pentru majoritatea restului de obiecte. Astfel pentru o secvență temporală a grupului « A » corespund mai multe secvențe temporale pentru grupul « B », înmulțindu-se corespunzător pentru grupul « C ».

Să exemplificăm pentru un număr mic: presupunem două variante în grupul « A » și trei variante (a, b, c.) pentru grupul « B ». Cîte combinații de mobilare vom obține cu una, două sau trei garnituri, pentru cele două variante de apartament? Ele vor fi în ordine:

a—a, a—b, a—c, b—b, b—c, c—c	6 variante
ab—ab, ab—ac, ab—bc, ac—bc, ac—ac, bc—bc	6 variante
abc—abc,	1 variantă
a—ab, a—ac, a—bc, b—ab, b—ac, b—bc	9 variante
c—ab, c—ac, c—bc	3 variante
a—abc, b—abc, c—abc	3 variante
ab—abc, ac—abc, bc—abc	3 variante

Obținem un total de 28 de variante posibile. Urmărind secvența temporală a grupului «B», adică introducând pe lângă variantele existente noi posibilități d, e, f... mărirea numărului de combinații este evidentă.

Să presupunem o combinatorică la nivelul anului 1976 în București:

n — număr de partiuri distincte în grupul apartamentelor cu trei camere (să presupunem aproximativ zece variante existente)

k — piesele de mobilier independente puse la dispoziție (600)

o — numărul obiectelor secundare (mii)

Mulțimea M (n, k, o) de ambianțe rezultate dintr-un procedeu de calcul asemănător exemplului precedent sugerează un număr imens. Fondul problemei rezidă în atitudinea noastră față de acest număr:

1. este el real sau nu?

2. combinațiile diferite sînt destul de specifice (semnificative)?

3. care grup are pondere determinantă în crearea ambianțelor specifice?

Să revenim deci la cele trei grupuri distincte. Într-o scară a valorilor de diferențiere, aportul spațiului apartamentului este destul de redus; n — nu poate fi un număr mare deoarece:

- există proiectul tip (partiul tip)
- există limitări de suprafață
- există un număr restrîns și determinat de modalități de construcție
- există numărul mare necesar a fi construit
- există preponderența geometriei carteziene
- există, aceleași finisaje și aceeași calitate de finisare
- există aceleași înălțimi care marchează hotărîtor spațiul.

Variația de la un tip la altul este deci minimă și nesemnificativă.

Numărul «o» rămîne mare în mod constant. Deși există puternice diferențieri între obiecte, ponderea lor și deci puterea lor de structurare a spațiului dat este redusă. Prezența lor, deși variată, nu are efect semnificativ în alcătuirea combinațiilor.

Am lăsat în mod intenționat grupul mobilei, la urmă. Vom încerca să demonstrăm reducția în numărul combinațiilor pe acest grup, observațiile (chiar dacă sînt incomplete) pot fi extinse și asupra celorlalte grupuri întregind tabloul.

Obs. 1 — Tipologia primează asupra combinației. (În oricare modalități diferite aranjăm o cameră, tipul mobilierului rămîne hotărîtor. Nu putem niciodată nega, chiar și în cea mai izbită dintre combinații, că avem de-a face cu camera de zi «Ileana», de exemplu)

Obs. 2 — Cine va voi să-și cumpere trei scaune, de exemplu, se înșală. Nu poți conta decît pe achiziționarea unei «garnituri» (Deci numărul «k» nu este real). Cît despre piese polarizatoare (piese cheie) pentru cîți din marea majoritate a cumpărătorilor poate fi Consignația o soluție?

Obs. 3 — Reducția cea mai puternică este realizată de către calitatea suprafețelor. Avem de-a face cu: finisaj preponderent lucios (reducție de finisaj), finisaj preponderent furnir natural (reducție de finisaj și culoare), finisaj preponderent în trei, patru furniruri de bază.

Obs. 4 — Gama de materiale folosibile în mobilier ar putea presupune un număr «k» mare. Nu găsim, însă, decît aglomerate de lemn sau panouri, lemn masiv prelucrat și unele bucătării cu melamină în gamă coloristică redusă. Lipsesc alte finisaje pe lemn, placaje simplu sau dublu curbate, mobilier metalic, mobilier din materiale plastice, mobilier gonflabil și soft, etc.

Obs. 5 — Aproape toate piesele de mobilier sînt concepute cu funcțiune unică și cu caracter fix. Nu există polivalență, mobilitate, interșanjabilitate, etc.

Obs. 6 — Tot ce am spus pînă aici adăugat la habitudinile, constrîngerile tehnologice, calitatea proiectării, numărul mic de specialiști, nivelul de educație a publicului și a reprezentanților comerțului, modelele false, generează un «stil». Mult mai simplu spus: cam toate interioarele noastre arată la fel.

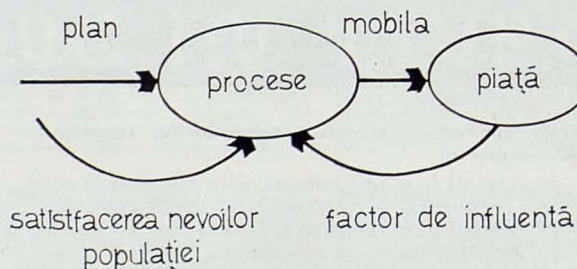
Obs. 7 — Există necesitatea unei coerențe primare a pieselor evidentă chiar simțului comun. Lista combinațiilor posibile se reduce încă odată hotărîtor. Încălcarea acestei legi duce la acele faimoase aglomerări heteroclitice, cu care pare-se că ne-am obișnuit.

Obs. 8 — Decalajul temporal între secvențe duce la incoerență (un televizor din familia «C» — carcasa de plastic portocaliu în cameră de zi «Ileana» — lemn maron închis luciu oglindă, cu elemente de «stil»).

Încheiem aici o listă care ar mai putea fi continuată, credem însă că nu este necesar. Faimosul număr mare «M» (n, k, o) care făcuse obiectul unei ipoteze inițiale se dovedește a fi nereal, numărul combinațiilor este redus mult, și deși mobilierul are pondere determinantă în crearea ambianței variația este minimă și irelevantă. Concluzie directă: în aceste condiții, posibilitatea de personalizare este foarte redusă, nesemnificativ aplicînd-o numărului mare de oameni și limitată la «accidentele» unor inițiați, puțini la număr. Grupul cel mai omogen dintre aceștia îl reprezintă arhitecții. În mod inexplicabil, poziția lor față de această problemă rămîne obscură. Nu există nici un punct de vedere profesional clar exprimat, iar dacă apare nu depășește nivelul unui subiectivism exagerat. La un grup educat și avizat ca acesta, deci un grup în mod necesar investit de societate cu mari răspunderi, transpare o regretabilă lipsă de atitudine. Avem, în ultimă instanță, scaunul pe care îl merităm.

Pare legitimă întrebarea: la urma urmei cui îi este necesară varietatea? Dacă personalizarea locuinței este atît de vitală, de ce nu apare manifestă și într-o formă conștientă? Iar dacă apare, ce este de făcut (care este necesitatea reală), de ce trebuie făcut (care este rostul), prin ce sau cine (mijloacele) și cum trebuie făcut (metoda)? Răspundem deocamdată succint: cerințele utilizatorului sînt, în majoritatea cazurilor, potențiale și nu efective («aș vrea ceva cam așa», «îmi evocă aproximativ aceasta», etc.), iar designul de mobilă pleacă, cu preponderență, de la teorii bazate pe producător (în sens mai larg producție, proiectare și circulație) și nu pe utilizator.

O schimbare semnificativă poate fi obținută în condițiile satisfacerii nevoilor unui număr mare de oameni, doar prin schimbarea sensului de la utilizator la producător — ceea ce a fost buclă de reglaj devine relație de bază. Este evident că nu producem de dragul producției, nu proiectăm de dragul proiectării și nici nu vindem de dragul vînzării. Ţelul declarat al societății este — «...ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, sporierea gradului de civilizație a vieții întregii societăți». (PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN) Acest deziderat schimbă fundamental ideile noastre despre proiectare, iar pentru ca să-l îndeplinim efectiv va trebui să urmărim satisfacerea nevoilor reale ale fiecărui membru al societății, ale fiecărei personalități.

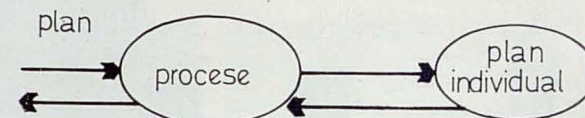


SISTEM I

Cum am mai spus, un scaun nu este decît un scaun. Ceea ce îl deosebește în mod esențial de un scaun de aiurea rezidă în realitatea că el este rezultatul unui lung șir de procese petrecute în interiorul unui sistem, pe care l-am denumit sistemul mobilei. Acest sistem este diferit de cel administrativ, deși conține părți din el; conceptul a fost orientat pe scopul unui șir de instituții legate între ele prin anumite conexiuni și a cărui finalitate rezidă în a pune la dispoziția utilizatorului — mobilă.

Lucrarea de față, mai degrabă, o schiță, urmărește să pună în evidență sistemul și structura lui, și, modificîndu-și unghiul de vedere asupra ansamblului de conexiuni din interior să releve transformările pe care le realizează și care-l fac viabil. Metoda nu este strict științifică. Nici nu ne-am propus o obiectivitate totală, fiind conștienți că orice aserțiune individuală poartă în ultimă instanță pecetea apartenenței de grup (instituție), care duce în cele mai multe cazuri la identificarea totală a obiectivelor personale cu cele de grup (instituție). Astfel de obiective parțiale par absolute dacă nu sînt judecate în cadrul unei structuri ordonatoare mai largi. Evident că într-o echipă multidisciplinară, efectele părerilor personale ar fi fost și mai mult diminuate. Structura a fost făcută vizibilă cu ajutorul unor scheme. În decursul studiului, prin contacte personale cu reprezentanții diferitelor instituții, aceste scheme au fost reiterate și ajustate corespunzător, micșorînd astfel incidența unor greșeli de fond.

Vrem să completăm imaginea despre sistemul mobilei opunîndu-i un al doilea sistem.

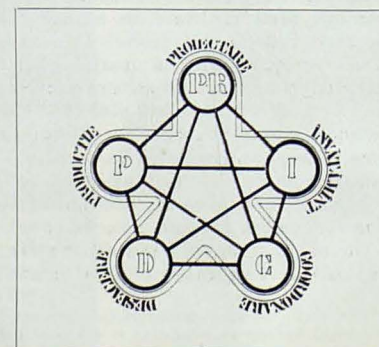


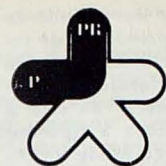
SISTEM II

Concepția de bază a celui de al doilea sistem a fost discutată anterior. Ceea ce face aceste sisteme diferite este transformarea teoriei asupra sistemului: bucla de reglaj devine ieșire. Schimbarea este fundamentală. Iată acum față în față cele două sisteme — unul cuprinzînd coordonare, producție, circulație și piață, cu funcționalitate determinată și o funcționare în sine corectă și celălalt care pe lângă subsistemele enunțate cuprinde direct relația cu planul individual. Astfel, apar evidente disfuncții în primul sistem. Eliminînd semnalizarea din planul individual, sistemul pare să funcționeze de la sine, efectuînd modificări, transferuri sau punînd restricții raportate doar la sistemul restrîns. Efectele asupra utilizatorului real rămîn ascunse.

Există pe plan mondial două situații extreme — pe de o parte o piață suprasaturată, unde testarea planului individual aduce succes la vînzare («cum să concep și ce produc pentru ca să am un succes mai mare decît vecinul?»), tipică pieței concurențiale și piață nesaturată, în care eventualul studiu de piață relevă în complet dorințele cumpărătorului («știu ce nu vrea cumpărătorul, dar nu fac destul de mult să știu ce vrea cu adevărat»). Satisfăcînd concomitent legea fundamentală a societății socialiste și dorind un echilibru corect în cîmpul fenomenelor pieței (fără stocuri din supraproducție sau producție nesatisfăcătoare) includerea nivelului individual se impune de la sine: implicațiile economice pozitive sînt doar pe departe bătute.

În ancheta efectuată am deosebit 5 subsisteme: proiectare (1), producție (2), desfacere (3), coordonare (4) și învățămînt (5). Am efectuat o combinatorică bazată pe relațiile între cîte două subsisteme (1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 2-2, 2-3, 2-4, 2-5, 3-3, 3-4, 3-5, 4-4, 4-5, 5-5) structurînd interviurile pe această bază. Le considerăm ca puncte ale demonstrației pentru multe din enunțurile inițiale. Răspunsurile ce urmează au fost date de oameni cu diferite profesii și responsabilități, reprezentativi pentru compartimentele respective.





1. PROIECTARE — PRODUCȚIE

Există proiectare de mobilă pentru industria republicană, proiectare pentru industria locală și pentru cooperare. Am urmărit raporturile între proiectare și producție, directe sau reflectate în alte fenomene, în interiorul acestor compartimente și în sectoarele servite de ele.

Puteți să ne spuneți care este numărul proiectanților angajați în procesul de proiectare a mobilei?

Ing. Florin Cristescu, director general al Centralei de prelucrare a lemnului: Avem în cadrul întreprinderilor din țară cca 500 de proiectanți de mobilier, iar în ICPII cca 50.

Cum se transpune în viață un proiect elaborat de dvs.?

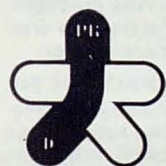
Ing. Constantin Băldiță, director CCPII-București: Avem un colectiv specializat în proiectarea mobilei condus de tov. ing. Niculescu. Elaborăm proiecte care în fază de schițe, desene, perspective sînt prezentate comerțului pentru preavizare. După aceea trecem la documentația de execuție pe care o predăm întreprinderii pentru a contracta modelul cu comerțul. Nu putem ajunge la faza de prototip pentru că nu avem un nucleu organizat în acest scop, iar contractarea cu comerțul pe baza unor perspective rămîne neconcludentă. Prototipurile realizate după modelele preavizate de comerț pot fi respinse de acesta la contractare, preavizarea fiind neangajantă.

Sînteți solicitați corespunzător de către producție?

Arh. Valentin Dragnea, șeful colectivului de mobilier din cadrul ICPII: De obicei, contractele cu centrala nu acoperă toată capacitatea noastră de producție. De exemplu în 1975 au acoperit cca 5 luni iar în 1976 acoperă cca 9 luni. Pe parcurs apar o serie de alți beneficiari din afara centralei: Uzina de vagoane Arad, IPJ Brașov, etc.

Ce număr de modele proiectați pentru locuitorii?

Este greu de spus. Am putea să proiectăm într-un an cca 40 de garnituri, respectiv 8 dormitoare, 10 sufragerii, 10 camere de tineret, etc.



2. PROIECTARE — DESFACERE

Prin ce se asigură adecvarea produselor la necesități? Ce studii despre desfacere are la îndemînă proiectantul? Deci, relația poate fi citită mai ales invers. Ce recomandări exprese face comerțului, cînd și cum sînt folosite în proiectare?

Ce probleme pune în fața proiectării mobila destinată exportului?

Ca reprezentant al comerțului sînteți mulțumit de calitatea proiectării și de ritmul de reînnoire a produselor care vă sînt prezentate?

Arsen Tacorian, director adjunct al Direcției comerciale pentru mărfuri metalo-chimice, mobilă și materiale de construcții din MCI:

În general, industria republicană își împrăștiază gama sortimentală anual, cu modele bine proiectate, în schimb, industria locală oferă produse care se caracterizează prin menținerea aceleiași linii învechite, supra-dimensionate, cu consumuri exagerate de materiale ceea ce dovedește rămînerea în urmă atît din punct de vedere al producției cît și al creației, resimțîndu-se lipsa unor nuclee puternice de cercetare-proiectare.

Propuneri pe linia diversificării sortimentului de mobilă și a îmbunătățirii calității produselor pe 1976—80, MCI, Direcția comercială metalo-chimice:

«... — să se extindă folosirea diverselor elemente decorative aplicate și să se stabilească modul de fixare a lor;

— să se introducă și la canapelele extensibile miezurile elastice cu arcuri confecționate din sîrmă de minimum 2,2 mm diametru;

— este de reținut că în condițiile spațiilor existente se face simțită, tot mai accentuat, cererea pentru masa extensibilă pliantă sau masa reglabilă pe verticală, produse care trebuie să-și găsească rezolvarea prin pro-

iectarea unor garnituri în care masa clasică să fie înlocuită cu una din piesele menționate mai sus».

Cîte modele proiectate în 1975 s-au contractat pentru 1976?

Ing. Aurel Niculescu, șef atelier de proiectare mobilier-CCPII (Centrul de Cercetări și Proiectări pentru Industria Locală): Anul trecut am proiectat 11 garnituri între care dormitoare, sufragerii, camere de tineret și din care s-au contractat 2.

Cîte din metodele noi prezentate de dvs. s-au contractat pentru 1976?

Teodor Racu, director comercial al Centralei de prelucrare a lemnului: În cursul anului 1975 centrala noastră a expus în vederea contractării 364 de modele diferite de garnituri și piese separate din care s-au contractat 220.

Ce cuprinde un studiu de piață elaborat de dvs.?

Aurel Vainer, șef sector la Institutul de Cercetări Comerciale:

Studiile de piață se fac la comanda unor beneficiari, ministerul sau centrala, și urmăresc răspunsuri la niște întrebări precise. De exemplu, o întreprindere industrială vrea să-și mărească capacitatea de producție de la 10 000 la 20 000 garnituri pe an, deci va fi un studiu de piață, pentru profilul combinatului respectiv.

O întrebare colaterală, se poate vorbi de piață saturată?

În orice caz nu poate fi vorba la noi, în ansamblu, de o piață saturată.

Cîte modele se exportă?

Ing. George Zamfirescu, director adjunct la «Tehnforest-export»: În anul 1975 s-au exportat aproximativ 3000 de modele de mobilier. În această cifră intră atît garnituri complete de mobilier stil, rustic, colonial și modern, cît și piese separate din toate stilurile. Numai pentru scaune numărul de modele și tipodimensiuni depășește cifra 300.

Exportați modele propuse de angroșiști sau modele proprii?

Ing. Gheorghe Ion, GIIL București: Exportăm numai prin ILEXIM, la comanda unor angroșiști. Exportăm și modele proprii cum ar fi garnitura «Eleonora» în U.R.S.S.

Ați încercat să tentați pe cineva cu proiecte proprii?

Da, de cîte ori a plecat cineva în străinătate a mai adus cîteva prospecte, unele s-au dat în producția internă, dar n-au prea avut succes. O acțiune organizată în acest sens nu s-a făcut, și nici comerțul nu s-a arătat prea fericit de apariția modelelor noi.

3. PROIECTARE-COORDONARE

Ne-a interesat nu atît coordonarea dintre producția de locuințe și cea de mobilă (vezi coordonare-coordonare) cît aceea dintre necesități și funcțiunile acoperite de mobilier. Vorbim de coordonare nu cu alte activități ci cu timpul în care trăim.

Există o direcționare a proiectării de către necesitățile exportului?

Ing. George Zamfirescu, Tehnforest-export: Cum noile tendințe, altfel spus «linia model», se prefigurează la marile saloane și târguri internaționale, — de la Köln, Milano, Paris, Lyon, Bruxelles, etc. este firesc să fie datele aduse de delegațiile participante, cît și materialele ilustrative conținînd din cataloage, pliante, fotografii și altele, sînt prelucrate și apoi difuzate sectorului operativ și producției. Pe această linie este edificator un exemplu: în anul 1968 s-au expus la Milano, de către Iugoslavia, două garnituri de mobilă inspirată din stilul Early American, iar materialul ilustrativ adus de delegația participantă la tîrg a constituit baza producției ulterioare de mobilier colonial fabricat în multe modele, care s-a bucurat și se bucură de un mare succes pe piața internațională.

În același context ce se poate spune despre proiectarea bucătăriilor?

Arh. Ioan Tătar, Întreprinderea de comerț exterior «Tehnforest-export»: De la bucătării simple, gama și varietatea corpurilor mobilierului de bucătărie, care apare

la târguri, se mărește ajungînd la 14—16 corpuri care vor ocupa toți pereții, încadrîndu-se în ele aparate de gătit, frigiderul, chiuveta și altele. Bucătăriile sînt dotate cu aparate de preparat alimentele, de tăiat pîine, de făcut sucuri de fructe, de prăjit pîine și altele. La târguri mai sînt propuse modele complet automatizate, dotate cu aparate electronice cu programare pentru reglarea temperaturii în cuptoare, întreruperi de focuri la mașina de gătit, precum și alte operații vizînd pregătirea alimentelor. Bucătăriile sînt completate cu combine de muzică, magnetofone, radio și pik-up-uri, explicîndu-se gospodinei că îi sînt necesare toate acestea pentru a face mai plăcut timpul pe care-l petrece la bucătărie.

***EXPORTUL ROMÂNESC DE MOBILĂ, Sinteză elaborată de Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale: «Pentru eliminarea de la export a modelelor învechite și stimularea introducerii de modele noi apare indicată o cooperare permanentă între toate atelierile de proiectare din industria mobilei, COORDONATE DE UN CENTRU DE DESIGN, eventual prin introducerea obligativității pentru producători de a asimila în fiecare an un anumit număr de modele noi.

S-ar putea avea în vedere, de asemenea, instituirea de concursuri anuale pentru modele noi (multifuncționalitate, aspect estetic, economisire de material lemnos, etc) așa cum procedează Italia — unul din principalii exportatori de mobilă de înaltă rentabilitate».

Cezarina Nicolau, psihosociolog la Laboratorul de sociologie urbană al CPMB: În studii pe care l-am făcut în anul 1973 la laboratorul nostru ne-a interesat să vedem care sînt motivele pentru care individul cumpără mobila, cînd și ce fel de mobilă dorește să-și procure. Continuînd personal cercetarea am vrut să văd ce se întîmplă cu mobila în casă și dacă individul își desfășoară activitatea în funcție de mobilă sau invers. S-a constatat că există disfuncții ale mobilei în interioarele cercetate. Spațiul care rămîne este prea mic atît datorită gabaritelor mari cît și modului de funcționare al unor tipuri de mobilă (sufragerii) care nu mai corespund unei activități actuale. Concluzia utilizatorului este adesea că «spațiul este mic», dar vîna după părerea mea, o poartă mobila. Individul nu știe, nu este educat să cumpere mobilă în funcție de activitățile strict pe care le desfășoară în casă și nici nu i se oferă informație în acest sens.

Toate studiile care s-au făcut se refereau la obiecte, la cum se vînd, cîte se vînd sau s-ar putea vinde. Trebuie să facem studii asupra oamenilor, asupra celor care folosesc mobila, prin teste semiproiective. Numai cunoscînd activitățile reale pe care le desfășoară azi omul în locuință și coordonînd eforturile și cercetările putem aprecia ce fel de mobilă i s-ar potrivi.



4. PROIECTARE — ÎNVĂȚĂ-MÎNT

Domeniul cu implicații adînci în viața noastră, producția de mobilă își are specialiștii săi. Aceștia sînt în primul rînd (ca număr) tehnologi, pe noi ne-au interesat însă cei care sînt purtătorii concepției — arhitecți, designeri, și implicațiile sistemului de învățămînt asupra acestui tip de proiectare.

Există părerea, neexprimată întotdeauna, că de acest domeniu se ocupă cei care n-au reușit în probleme majore ale arhitecturii. Acceptați acest punct de vedere?

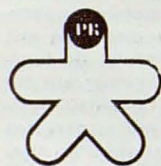
Conf. arh. Alexandru Iotzu, Institutul de arhitectură «Ion Mincu»: Eu am avut ocazia să proiectez construcții și cu mobilierul necesar. Nu mi s-a părut o latură minoră, dimpotrivă m-a solicitat și am abordat-o cu multă seriozitate. Datorită, însă, organizării actuale a proiectării arhitectul nu poate să se ocupe simultan sau alternativ de aceste probleme, cum o poate face în învățămînt. Din acest punct de vedere ar fi preferabil ca și proiectarea de mobilier să se facă în institute centrale sau, poate, proiectanții de arhitectură să facă stagii alternative în proiectarea de mobilier și invers.

Pornind de la relația proiectare-învățămînt să încercăm să găsim valențele de educație ale actului proiectării.

Lector Ion Bițan, șeful secției de design de la Institutul de arte plastice « Nicolae Grigorescu »: Unul din proiectele de diplomă din anul 1974 a tratat problema mobilierului perisabil cu viață scurtă, potrivit necesităților copilului de la 1 la 7 ani. Mobilierul propus, din carton, după scurta lui viață degajează spațiile de depozitare și ar putea aduce mari economii în ceea ce privește consumul de lemn, coloranți și mînă de lucru. El creează în cameră alte configurații spațiale, decît cele tradiționale, are un alt profil estetic, nu are colțuri, face parte din lumea de joacă a copilului, iar prin culoare devine un factor determinant în psihologia și dezvoltarea lui. Nu am găsit un comerciant care să comande acest mobilier și un producător care să-l realizeze.

Conduceți un institut de învățămînt superior care specializează designeri. Ce produse ale absolvenților institutului participă la formarea universului locuinței?

Prof. Dr. Gheorghe Achiței, rectorul Institutului de arte plastice « Nicolae Grigorescu »: Două sînt familiile de forme prin intermediul cărora arta, ca univers de unicate, deci cu « proiectare » specifică pătrunde în locuințe. Este vorba mai întîi de formele de ceramică, de sticlă, de metal aducînd în discuție conceptul de artă decorativă, în al doilea rînd, mai timid, e drept, despre formele artistice executate din materiale textile. Orice s-ar spune, arta autentică rămîne încă scumpă, rămîne încă un « lux », departe de orice perspective privind posibilitatea de a pătrunde în cele mai multe din apartamente. Așteptăm cu încredere rezultatele primelor promoții ale secției de design care, prin intermediul producției industriale, au mai multe șanse de a se apropia de necesitățile reale răspunzînd sensibilității individuale în materie de locuire.



5. PROIECTARE — PROIECTARE

Ce legături există între compartimentele de proiectare pentru industria republicană, industria locală și cooperatie?

Locuința este și locul de întîlnire a unor eforturi de proiectare. Există comunicare și limbaj comun la nivelul acestor compartimente?

Arh. Francisc Retty, Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală: Dacă între industrie și comerț nu sînt rezolvate diferențele este pentru că pot fi atribuite, la fel de bine, compartimentelor de cercetare, proiectare. De exemplu, la locuințe, nivelul rațional și comod al frontului de lucru în bucătărie este de 0,85 m înălțime. Echipamentul casnic, cum ar fi aragazul, frigiderul, mașinile electrice, proiectat și realizat de alte unități decît cele producătoare de mobilier, nu este dimensionat la cota frontului de lucru. Practica montorilor instalatori, și unele prescripții în vigoare, demonstrează că și obiectele sanitare se amplasează la cu totul alte cote. Pozițiile prizelor și întrerupătoarelor sînt fixate, de regulă în proiectele de execuție în condițiile unui mobilier ipotetic. În practică, furnizorii din diverse regiuni produc o gamă largă de obiecte de echipare, aproape la întîmplare, după legi proprii, încît realitatea va contrazice ipoteza inițială din proiectare.

Se impune coordonarea la nivelul proiectării și execuției a dotărilor și obiectelor ce alcătuiesc echipamentul, unificarea prescripțiilor și a normelor interne ale producătorilor pentru a întîmpina strădania colectivelor de concepție și proiectare ale noilor secțiuni de apartamente și mobilier pentru a promova o gîndire rațională.

Prin HCM 230 Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de construcții coordonează întreaga producție de mobilă. Aceasta înseamnă că Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Industria Lemnului coordonează întreaga proiectare de mobilă?

Arh. Valentin Dragnea, șef colectiv de proiectare de mobilă ICPII: La nivel de proiectare nu există o coor-

donare de către institutul nostru nici măcar a celor 36 de grupe de proiectare din cadrul centralei. Noi am propus ca institutul să ofere soluții de mobilier, tendințe noi, pe care grupele de proiectare să le detalieze în întreprindere, dar a rămas numai o propunere.



6. PRODUCȚIE-DESFACERE

Ca importanță, această relație se poate așeza pe primul loc. Este relația între două verigi esențiale din ciclul de viață a produselor. Buna cunoaștere reciprocă a celor două compartimente, este o obligație, o problemă de etică, nu numai de eficiență economică.

Cît din efortul producției prezintă interes pentru comerț? Ce noutăți aveți pentru 1976?

Arsen Tacorian, MCI: În 1976 s-a contractat pentru prima dată mobila stil: dormitoare Ludovic XVI, Regence, sufragerii baroc, renaștere spaniolă etc.

Ce mobilier pentru locuințe din alte materiale în afară de lemn ați contractat?

Fotolii din materiale plastice, iar din metal măsuțe, cuiere, etc.

Ce mobilier destinat copiilor contractează sau oferă producția?

Teodor Racu, CPL: Din totalul producției centralei noastre mobila pentru copii și tineret reprezintă cca 3%.

Dumitru Ivan, OCL Mobila: Pentru copii s-au contractat numai piese separate: pătuțuri, plimbătoare, țăruri și scaune oliță. O garnitură propriu-zisă nu am contractat și nici industria nu a prezentat pentru că nu se solicită decît piese separate.

Ing. Aurel Niculescu, CCPIL: Nu am proiectat pentru că nu am fost solicitați de către comerț și nici de întreprinderile aparținînd grupului nostru.

Există părerea, specialiștilor din industrie, că s-ar putea produce și altceva, dar nu comandă comerțul. Este o realitate?

Dumitru Ivan, OCL Mobila: O asemenea problemă s-a pus într-o anumită formă și la un anumit tip de mobilă. E vorba de mobila mată și semilustră, pentru care centrala are mari capacități de producție. Noi am fost receptivi, în sensul că am introdus pe piață un număr de garnituri mate, dar nu s-au solicitat decît de puțini cumpărători.

La întîlnirile anuale cu industria, comerțul contractează necesarul anului următor. Alegerea modelelor se face și în funcție de rezultatele unui studiu de piață?

Dumitru Ivan, OCL Mobila: Întreprinderea noastră încheie contracte direct cu furnizorii care pentru orașul București sînt reprezentați prin: 50% industrie locală, 30% industrie republicană și restul alți producători. Necesarul îl stabilim în special pe baza experienței și a informației pe care o primim de la magazine. Nu am comandat un studiu organizat pentru București. Concluziile le-am tras din cele două experiențe din 1973, la Otopeni și în 1974 bulevardul Ion Sulea, cînd am mobilat 6 și respectiv 12 apartamente în moduri diferite, cu majoritatea garniturilor pe care le aveam, ocazie cu care am făcut și un sondaj de opinie.



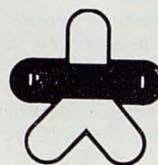
7. PRODUCȚIE — COORDONARE

Coordonarea se face la nivel național și este exprimată prin cifre generale, defalcate apoi pe producători. Cine coordonează în continuare producția de mobilă în timpul realizării sarcinilor? În ce fel?

Prin decretul 230 Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de construcții este investit cu rol de coordonator al întregii producții de mobilă. Cum se exercită acest rol?

Ing. Florin Cristescu, director general CPL: Executăm rolul de coordonator începînd de la avizarea studiilor tehnico-economice pentru investițiile noi, în ceea ce privește sistemul de mașini utilizate și pînă la avizarea tehnologică și sub aspectul consumurilor, a modelelor de mobilier. Coordonarea are loc atît în mod centra-

lizat cît și în cadrul fiecărui județ prin întreprinderile noastre care au acest rol față de întreprinderile de industrie locală și cooperatiste din județ. Sîntem pe cale ca, împreună cu reprezentanții Ministerului Comerțului Interior și ai Inspectoratului general de stat al calității produselor, să facem o verificare a tipurilor de mobilier învechit și să le înlocuim cu modele verificate de noi.



8. PRODUCȚIE — ÎNVĂȚĂMÎNT

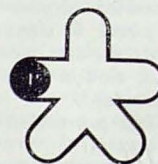
Nu mai trebuie subliniată necesitatea dialogului permanent al învățămîntului cu producția. Cine pregătește specialiștii pentru producția de mobilă? Cîți? În ce termeni se poate duce dialogul învățămînt—producție?

Școala de arhitectură pregătește specialiștii pentru proiectarea și producția de mobilier?

Prof. dr. arh. Cezar Lăzărescu, Rectorul Institutului de arhitectură « Ion Mincu »: Școala noastră pregătește generaliști oferind cunoștințe din foarte multe domenii. Absolventul are suficiente informații despre mobilier ca să poată coordona și proiecta în această ramură. Facultatea oferă o bază teoretică, o educație formală care poate permite o adaptare rapidă la oricare din locurile de muncă. De altfel, consider că o reală specializare, în cazul mobilierului, nu se poate face decît în contact nemijlocit cu producția datorită particularităților tehnologice foarte variate care nu permit o aprofundare specială în cadrul învățămîntului nostru.

Lector Ion Bițan: Secția de design de la institutul nostru are în studiu la atelier și mobilierul pentru locuințe. Toate propunerile noastre sînt legate de viața contemporană și se bazează pe materiile prime existente, materialele și tehnologiile pe care le avem. Anul trecut am studiat obiectele dintr-o bucătărie analizînd mai multe tipuri de apartamente. Problema a fost foarte dificilă deoarece am constatat că nu se poate asigura un front de lucru comod și obținînd economie de spațiu deoarece există diferențe de gabarite între multe din obiectele care se întîlnesc aici. Am încercat să le armonizăm la nivelul dimensiunilor, cromaticii, țînd în cont de amplasarea lor corectă în funcție de ritmicitatea și obișnuința folosirii lor.

Bineînțeles că o bucătărie ideală presupune un studiu temeinic pe care să-l dorească, în primul rînd producția, toate fabricile care concurează la realizarea acestor obiecte, pe care școala noastră îl așteaptă cu mare interes.



9. PRODUCȚIE — PRODUCȚIE

Există producție de mobilă propriu-zisă și producție de subansamble pentru mobilă — accesorii, stufe de mobilă, etc. Care sînt raporturile între ele? Se mai poate vorbi despre serie mare, serie mică? Care sînt diferențele din acest punct de vedere dintre unitățile producătoare?

În cadrul GIIL București există două întreprinderi. Cîte unități înglobează ele?

Ing. Gheorghe Ion, GIIL București: În realitate cele două întreprinderi sînt foarte răspîndite, ele totalizează 29 de ateliere și unități distincte. Dispersia creează dificultăți deosebite în producție, organizare, transport, etc.

V-ați gîndit să încercați să produceți, în condițiile dvs., ceva care să se preteze la serie mică?

Noi facem cooperări între aceste ateliere. Gama de sortimente este mică. Cumpărătorul cere diversificare, dar, dacă te gîndești la indicatorii care trebuie să-i realizezi ajungi la o simplificare a producției pînă la 2—3 modele, nivel la care se pot realiza toți indicatorii.

*** EXPORTUL ROMÂNESC DE MOBILĂ, Studiu INS-CIN: O caracteristică de bază a pieței mondiale a mobilei de calitate superioară constă în frecvența cererilor pentru loturile mai restrînse și rapiditatea modificărilor de aspect și funcționalitate. Pentru ca producția să se poată adapta în mod operativ acestor caracteristici apare necesară îmbinarea mai strînsă, la scară națională, a producției de serie mare pentru mobila modernă cu posibilitatea producerii unor loturi mai restrînse. Specializarea unor secții sau combinate pe tipuri de mobilier și piețe specifice trebuie extinsă în întreaga

rețea de producție, care, prin îmbunătățirea dotării cu utilaje și aprovizionarea cu materii prime și încălzirea cu personal de proiectare vor fi apte să satisfacă operativ asemenea comenzi restrînse.

Sînteți mulțumiți de calitatea accesoriilor?

Teodor Racu, CPL: În calitate de consumatori, accesoriile fiind produse de alte centrale industriale, cu toate progresele înregistrate, nu sîntem încă satisfăcuți. Este și firesc deoarece pretențiile noastre cît și ale publicului, au crescut foarte mult. În scopul realizării acestor deziderate centrala noastră a încheiat «protocoale» cu ceilalți furnizori prin care se urmărește îmbunătățirea continuă a accesoriilor. De asemenea, începînd din acest an, intră în producție o fabrică de accesorii dependentă de Centrala de prelucrare a lemnului.

10. DESFACERE — COORDONARE

Poate și trebuie să existe o coordonare între ritmul planificat de dare în folosință al locuințelor și desfacerea de mobilă pentru locuințe.

Lipsa coordonării între spațiile destinate unor funcțiuni — exemplu bucătărie — și mobilierul corespunzător se repercutează asupra desfacerii.

Propuneri pe linia diversificării sortimentului de mobilă, MCI:

Producția de mobilier de bucătărie este concentrată în cîteva județe din Moldova, care realizează cca 60% din producția pe țară, generînd cheltuieli neeconomice datorate transportului și ambalajului. De asemenea trebuie avut în vedere să se realizeze produse de dimensiuni corespunzătoare cu spațiile bucătăriilor, precizîndu-se că mare parte din sortimentele existente sînt supradimensionate.

11. DESFACERE — ÎNVĂȚĂMÎNT

Multe din neajunsurile pe care le întîlnim n-ar mai fi apărut dacă ar fi existat o educație vizuală, o cultură vizuală corespunzătoare. Cîteva din punctele acestui capitol s-ar putea plasa în cadrul relației proiectare-desfacere dacă n-ar avea implicații de educație, educație care se poate și trebuie să se facă și prin comerț.

Prin intermediul contractărilor reprezentanții comerțului au un rol determinant în stabilirea producției de mobilă. Afirmînd că știu ceea ce preferă publicul, aceștia perpetuează producerea unui mobilier desuet. Ce s-ar putea face?

Conf. arh. Alexandru Iotzu, Institutul de arhitectură: Este o situație împotriva căreia am luat mereu poziție și de care m-am lovit în diverse ocazii cînd am dorit să dozez cu mobilier adecvat construcțiile proiectate de mine lovindu-mă de același argument: «noi știm ce vrea publicul». Cred că este o muncă foarte dificilă, care ne revine și nouă arhitecților, nu în exclusivitate, dar cred că ar trebui să capacităm unele foruri de decizie pe care să le convingem de justetea părerilor noastre.

O activitate curentă în presă — acum nulă —, a arhitecților, a celor care se ocupă serios de design ar contribui la difuzarea unor criterii juste în rîndul maselor și care ar obliga pe reprezentanții comerțului să ridice ștacheta, apelînd la consultața unor specialiști.

De asemenea, ar trebui început și generalizat, încă din învățămîntul școlar și liceal, un program de educație, care, alături de prezentarea în magazine a unor exemple culturale valabile, contemporane și corect explicate ar completa lipsa de cultură vizuală existentă.

Propuneri pe linia diversificării sortimentului de mobilă 1976—80, MCI:

... c) «toaleta: ca piesă clasică se va menține în continuare atît la dormitor cît și la camerele studioul de două persoane și, în mod obligatoriu la mobilierul ieftin.»

... e) «masa: extensibilă se va menține și în continuare la camerele studioul (dormitor n. n.) asigurîndu-se totodată și scaunele respective.»



12. DESFACERE — DESFACERE

Cumpărarea mobilei constituie o investiție considerabilă, se face ținînd seama de piesele existente și de celelalte elemente din ambianță. Trebuie să existe o legătură între desfacerea de mobilă și cea a obiectelor cu care va duce o viață paralelă. Cum se face aceasta? Ce probleme se pun la export unde rețeaua proprie de comerț se întîlnește cu o rețea intermediară înaintea contactului cu piața?

*** EXPORTUL ROMÂNESC DE MOBILĂ, Studiu INS-CIN: Principala problemă care se pune în domeniul perfecționării comercializării mobilei pe piețele externe este apropierea de consumatorul final. Trebuie astfel lărgită practica de a se livra mobilă și direct către rețele de mari magazine, concomitent cu elaborarea unei politici de marcă, de natură să ducă la consolidarea prestigiului mobilei românești pe piețele internaționale. Se impune o selecție mai riguroasă a modelelor care se expun la tîrguri și expoziții internaționale potrivit gusturilor și preferințelor din țara sau zona geografică respectivă.

În ce măsură desfacerea mobilei este legată de cea a altor produse?

Arsen Tacorian: Vânzarea mobilei este strîns legată de produsele cu care aceasta formează ambianță în locuințe. Datorită spațiului mic de vânzare și expunere (în toată țara avem 114 magazine), nu reușim să oferim cumpărătorilor mobilier anturat și de alte obiecte cu care să se armonizeze. Există un exemplu pozitiv, la Pitești unde se expun grupări de apartamente aglomerate de produse casnice și care asigură spre vânzare și produse complementare.

13. COORDONARE — ÎNVĂȚĂMÎNT

Dificultăților din sferele producției sau comerțului li se adaugă, de multe ori, cele rezultate din slaba calitate a concepției, lipsa cronică a creatorilor corespunzător școlarizați. Se pune astfel problema numărului de absolvenți al institutelor superioare sau medii capabili să presteze o muncă de concepție, de repartizarea și folosirea lor judicioasă, de retribuție.

Analizînd situația proiectării în diverse zone am constatat lipsa cadrelor calificate astfel că pentru o desfacere de aproape 5 miliarde în 1975 pe piața internă reprezentînd cca 285 000 de garnituri dormitoare, cca 70 000 garnituri camere de zi plus sufragerii, etc. au fost folosiți un număr foarte mic de arhitecți, cca 40. În luna decembrie 1975 la expoziția de contractare un singur arhitect apărea între creatorii care semnavă modelele prezentate. Enumerăm cîteva dintre semnăturile celorlalte modele: Salon «Ludovic XVI Trianon» — proiectat tehnician principal Kiss Emeric, Garnitura «Exotic» — proiectat ing. Georgescu Doina, Bufet «Castelana» — proiectat ing. Tujon Andrei, etc. La contractare nu a figurat nici o mobilă semnată de un designer pentru că din cca 30 de absolvenți nici unul nu lucrează, încă, în producția de mobilă.

14. COORDONARE — COORDONARE

Creșterea nivelului de trai este parte din procesul unitar de planificare economică pe termen lung, în același timp el trebuie să fie rodul corectei coordonări între toate microsistemele economice care produc bunuri materiale. Cum se efectuează această coordonare între două ramuri suficient de importante, ca prin ele însele să condiționeze ridicarea continuă a nivelului de trai?

Progresele făcute în proiectarea și construcția de locuințe cît și în producția de mobilier sînt evidente, dar cele două domenii se dezvoltă după legi proprii, dovedind, uneori, că urmăresc obiective diferite. Cine credeți că ar trebui să facă corelarea între ele?

Arh. Mircea Dima, arhitect șef al municipiului București: Analizînd calitatea produselor din punct de vedere al restituirii lor în viață, al serviciului pe care îl aduc oamenilor, prima treaptă este corelarea între conceptul «plan de casă» și conceptul de «mobilier». Am constatat că tipurile de mobilier existente nu se potrivesc cu spațiile locuințelor (deși sînt două unități care trăiesc laolaltă) și astfel ambianța care rezultă suferă.

O corelare eficientă nu poate fi făcută decît de un minister. Poate că față de investiții, sub expresia lor bănească, un asemenea nivel de organizare nu s-ar justifica, dar se justifică față de efectul pe care l-ar putea avea asupra utilizatorilor. Numai un minister, o formație organizatorică cu gestiune ar putea să fundamenteze o politică, să militeze pentru ea și să o realizeze.

În lume s-a ajuns la forme mai interesante — nu minister al locuințelor, ci minister al calității vieții, cum este în Franța, unde desigur că se are în vedere, corelarea și armonizarea tuturor elementelor care definesc calitatea vieții (inclusiv ambianța interiorului locuinței).

Organismul (care consider că este necesar să apară), folosind tehnicile moderne de analiză a investițiilor (studii de marketing, de analiza valorii, de design), va sincroniza producția de mobilă cu evenimentul investiții în domeniul locuințelor. Acestea, complete cu studii de comportament individual, nivel de cultură, aspirații sociale, s-ar întîlni cu succes cu evenimentul oameni.

Există o evidentă neconcordanță între proiectarea de locuințe și proiectarea de mobilier pentru locuințe. Care credeți că ar putea fi rolul Uniunii arhitecților în punerea de acord a acestora?

Prof. Dr. arh. Cezar Lăzărescu, președintele Uniunii arhitecților: Foarte mare, dacă ne hotărîm să ne apucăm de lucru. Uniunea este o organizație obștească care se bazează pe aportul benevol al membrilor săi. Trecînd peste aspectul particular al întrebării dvs., vreau să relev o scădere substanțială a acestui aport în ultimul timp. Se pot separa două categorii de membri — cei mai în vîrstă neinteresați de această problemă și cei tineri cărora Uniunea nu reușește să le polarizeze interesul. Se pot organiza, folosind cadrul Uniunii noastre, acțiuni la nivel național care să vizeze probleme majore nu numai ale arhitecturii, ci, și în acele domenii care presupun angajarea totală în viața socială unde argumentația profesiei noastre ar trebui să ofere elementele de bază ale unei decizii cu caracter economic, social mai larg, al unui anume fel de educație.

15. ÎNVĂȚĂMÎNT — ÎNVĂȚĂMÎNT

Creatorii de forme pentru ambianță pot fi designeri sau arhitecți; specialiștii în prelucrarea lemnului — tehnologie — sînt pregătiți la Brașov; la contractări participă absolvenții ai Academiei de Studii Economice. Singura dată cînd acești specialiști au mai fost laolaltă, înaintea de a se reîntîlni în procesul de producție a mobilei, a fost în sistemul de învățămînt. Toate institutele de învățămînt superior țin de același minister — Ministerul Educației și Învățămîntului, acesta fiind și locul unde se poate implementa conceptul interdisciplinarității.

O integrare de acest gen, la nivelul învățămîntului, al formării, ar ușura imens eforturile de coordonare într-un sistem care, mai tîrziu, va fi cel economic, cu alt grad de complexitate.

Dacă nu s-a făcut nimic pînă acum, motiv pentru care și rubrica noastră va rămîne goală, inițiativa ar trebui să o aibă nu viitorii specialiști (lipsește, se presupune viziunea de ansamblu) ci aceia care se consideră viitori generaliști. Însuși acest demers se poate dovedi un fapt de educație necesar unui generalist.



UN MOD DE A ANALIZA

Schemele încearcă să dea o imagine de ansamblu a procesului complex care este producția de mobilă, să sublinieze ideea că această producție este planificată, integrată organic în ansamblul economiei socialiste și presupune corelarea pe multiple planuri cu întreaga gamă de activități. Ele urmăresc, de asemenea, să sugereze că atunci când spunem « mobilă este urâtă » sau « nefuncțională » afectăm nu un proiectant, nu o întreprindere anume, ci vorbim de disfuncții într-un sistem complicat, dar într-un sistem care funcționează, este viabil, este un organism în sine, care crește, se autoreglează, care poate face la fel de bine mobilă frumoasă și funcțională.

Vrem să atragem atenția că, nu un proiectant talentat va schimba peste noapte producția oferindu-ne mîine șansa unei ambiante perfect adecvate fiecăruia, că nici un producător zelos nu va putea singur fabrica întreaga diversitate de modele imaginabile, că nici un comerciant priceput nu le va putea lansa deodată pe piață, că nici un planificator conștient nu va aproba producția unui model care va însemna pierdere pentru economie.

De aceea, ceea ce vom propune pînă la urmă nu va fi nici reciclarea proiectantului, nici educarea comerțului în tainele compozițiilor ambientale rafinate, nici o diversificare exprimată în cifre a producției, nici «alfabetizarea vizuală» a cumpărătorului ci, toate acestea la un loc împreună cu altele, însemnînd mai mult decît o sumă-corelarea lor într-un demers unic, OPTIMIZAREA UNUI SISTEM.

Sîntem arhitecți, ne preocupă problemele designului, termenii economici sîu cibernetici nu fac parte direct din limbajul nostru profesional, dar cînd cerem ca mobila să fie altfel decît este, considerăm că este necesar să folosim și limbajul adecvat, pentru ca discuția să nu se închidă între noi, ci pornind de la noi, cei responsabili de construirea ambianței, să răzbată mai departe și să intereseze toți factorii implicați. Astfel, schemele prezentate nu sînt, în concepția noastră, doar un mijloc de a analiza ci, în egală măsură, un limbaj.

Suprafața schemelor este împărțită în patru. Este o primă simplificare, cea mai mare, dar nu singura. Fiecare din compartimente a fost cercetat pentru relațiile din interiorul său și pentru relațiile cu celelalte. Menționăm că nu toate elementele din schemă sînt egale ca valoare, că legăturile sînt de natură eterogenă și semnifică doar existența unor relații, de asemenea nu este specificată o scară de mărimi, de diferențiere sau cuantificare a relațiilor.

SECVENTA 1

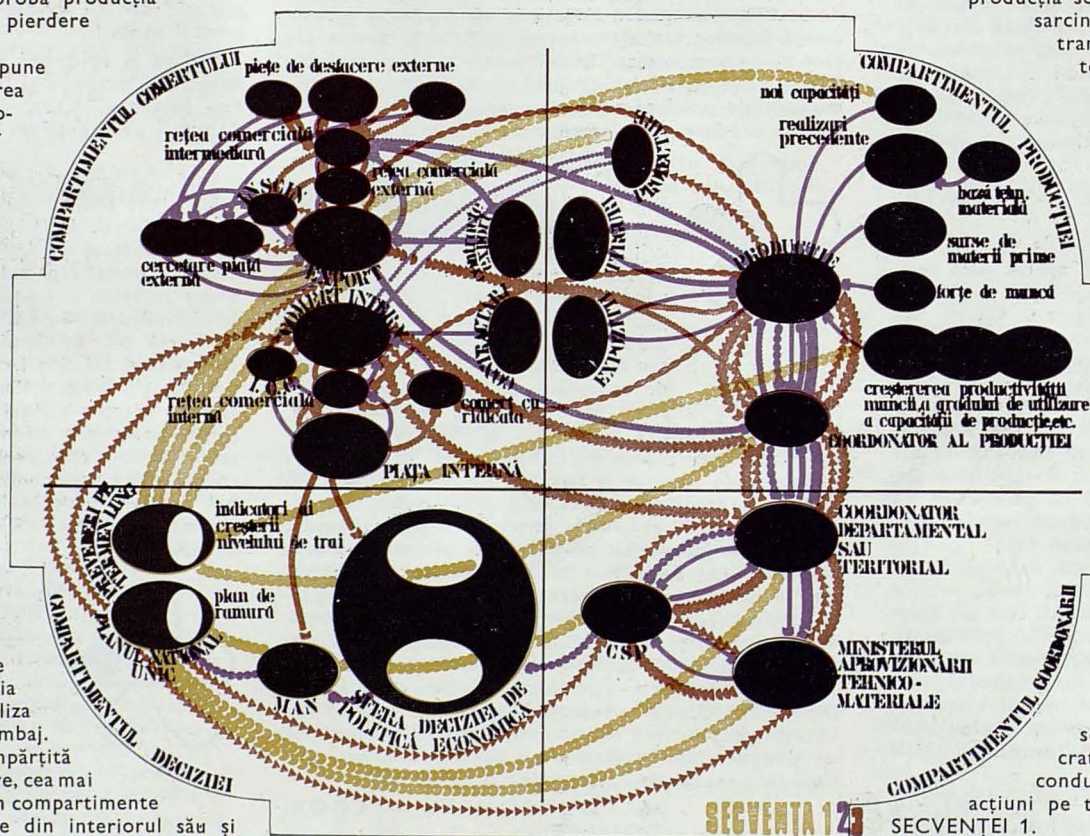
Dezvoltarea economică planificată nu numai că permite, dar chiar impune încadrarea sarcinilor pe termen scurt — de exemplu un an — în prevederi generale, de dezvoltare în perspectivă. Aceasta constituie garanția atingerii scopului propus. Secvența prezintă circulația sarcinilor pe termen lung cu caracter minimal în funcție de care se stabilesc parametri planului anual.

SECVENTA 2

A. Compartimentul comertului. O secțiune oare-

care operată într-un proces ciclic, ce dă automat și un sens de citire, poate pune comerțul pe primul loc al discuției. Nu întîmplător, pentru că de comerț depinde, în sistemul discutat, începerea oricărui proces nou de producție. Comerțul dispune de canale proprii de procurare, a informațiilor cu privire la desfacere, dispune de « dreptul de veto » asupra producției prin sistemul de contracte economice, are sarcini clare de plan la desfacere, poate influența producătorul să caute modele noi și trebuie să asigure prin desfacere o creștere a nivelului de trai. Instrumentul operațional este sistemul de contractare cu producția și argumentul său cel mai puternic este desfacerea asigurată. El poate cere produse noi pentru a răspunde sarcinilor de creștere a nivelului de trai sau se poate opune apariției unui număr mare de modele noi, știut fiind că aceasta înseamnă spațiu de expunere și timp necesar cumpărătorului să se obișnuiască cu ele, în vreme ce altele se vînd direct din mașină care le transportă de la fabrică. Așa se explică de ce vînzătorul din magazin va prefera să recomande în fiecare an pentru contractare ceea ce putem numi modele cu desfacere asigurată.

B. Compartimentul producției. Vizaviul opțiunii comerțului este întotdeauna propunerea producătorului. În scopul contractării el produce și expune un



număr de prototipuri pe care le poate face într-o serie din care se indică numărul minim de bucăți și valoarea pe unități. După confruntarea cu comerțul, cunoscând modelele contractate, producătorul știe în mod precis ce anume piese are de executat și în funcție de alți factori indicați în schemă, face o aproximare a cantității și a valorii producției sale pentru anul viitor, care se materializează într-o propunere de plan înaintată organizației ierarhic superioară. Aceasta, la rîndul ei, adună și centralizează datele unitare și înaintează propunerea de plan coordonatorului departamental sau teritorial.

C. **Compartimentul coordonării.** Unui volum de producție îi corespunde un necesar de materiale și

trebuie să se încadreze într-un ritm de creștere planificat, justificat de investițiile și modernizările operate. Coordonarea se face la nivelul ramurii și pe ansamblul economiei, stabilindu-se pe de o parte un nivel minim al producției, valoric și fizic, și un consum maxim de materiale corelat cu cerințele producătorului și cu sistemul de resurse. Astfel, contrapropunerile făcute de organele de coordonare producătorului au caracter restrictiv, ele conțin însă coordonarea pe ansamblu și pe termen lung. În funcție de acestea producătorul prezintă propunerea finală, care, la nivelul Consiliului de Stat al Planificării, se transformă în Proiectul Planului național unic de dezvoltare economică și socială.

D. **Compartmentul deciziei.** Planul devine lege în urma aprobării sale de către organele din sfera deciziei de politică economică și, în ultimă instanță, de Marea Adunare Națională. Planul este un întreg organic, ce are ca părți planurile departamentale, de ramură și teritoriale, între care unul se referă la producția de mobilă.

SECVENTA 3

Aceasta a treia secvență, o percepem mai ușor fiind cea a producției propriu-zise. Aici se produc bunurile materiale, obiectele. Secvențele 2 și 3 se suprapun în timp, însă, relaționarea lor prin cauză-efect ne arată că producția se suprapune temporal cu stabilirea

șă se presupune temporar că stabilirea sarcinilor pentru ciclul viitor. Sarcinile se transmit în sens invers centralizării datelor și au caracter obligatoriu. Secvența se derulează în partea de sus a tabloului — producție-comerț, partea de jos avînd acum caracterul de reglare pe parcurs și strîngere a datelor ce vor sta la baza viitoarelor decizii. Există deci o circulație a sarcinilor și a informațiilor despre realizarea lor și o circulație a obiectelor, **DISTINCTE**. Pînă la producător circulă sarcini, de la producător mai departe produse = marfă = unități ale ambianței. Remarcăm încă de pe acum — și vom relua — limba-jele celor două circuite sînt diferite, de la valoric global, fizic global și procente de creștere la frumos — urît, funcțional — nefuncțional, mare — mic, ieftin — scump etc. Secvența mai cuprinde cîteva legături care presupun acțiunea presei, televiziunii și a altor mijloace de comunicare de masă pentru consemnarea rezultatelor de ansamblu și confruntarea lor cu scopul propus, exprimarea democratică și participarea colectivă la conducere, care vizează reglări pentru mai pe termen lung și constituie suportul

CÎTEVA COMENTARII PE MARGINEA SCHEMELOR

1. Organism. Sîntem, evident, în fața unui organism care funcționează, crește și se autoreglează în procesul creșterii.

2. Scop. Există un scop, acțiunea organismului este teleologică. Aceasta este realizarea sarcinilor pe termen lung care decurg din obiectivele mari socio-economice și politice.

Schema dezvoltă în adincime o secvență extrasă din procesul ciclic amintit anterior, prin punerea în evidență a instituțiilor angajate, a relațiilor dintre ele. Se indică un sens – sensul aplicării legii Planului național unic de dezvoltare economică și socială și se indică o unitate de timp pentru care legăturile au aceeași valoare – un an. Schema nu este o demonstrație, ci suportul unui mod de gândire, pentru că, discutând relația dintre două unități ale ei, introducând un element nou nu pierdem din vedere acțiunea lui asupra ansamblului. Astfel, modificarea sensului sau valorii unei relații determină seturi de modificări și a îmbunătății producția de mobilă înseamnă a propune un set de scenarii de transformare. Schema este suportul unor discuții care pot continua și în afara paginilor revistei. Cercetarea adevărului trebuie să fie ea însăși adevărată pentru că mijlocul face parte din adevăr ca și rezultatul (Marx). O pre-schemă de lucru a fost confruntată cu interlocutorii în timpul culegerii datelor, materializată în ancheta anterioară, pentru a fi verificată; tot pe aceasta s-a urmărit o repartizare echilibrată a punctelor unde urma să se cerceteze. Pentru a spori lizibilitatea și a subordona ideea de relație celei de structură nu am reprezentat toate legăturile existente. (Sint omise intenționat, neaducând informații în plus, legăturile pe verticală în cadrul aceleiași zone, iar cîteva tipuri de relații au fost explicate alături spre a se evita suprapunerea).

The image contains three flowcharts illustrating different organizational structures for project and production management.

Flowchart 1 (Top): This structure involves the **oficiul de stat pentru invenții și mărci** (State Office for Inventions and Marks). It shows a vertical flow from **proiectare** (design) to **producție** (production). A horizontal arrow connects the design stage to a central oval, which then connects to the production stage. A curved arrow also connects the production stage back to the central oval.

Flowchart 2 (Middle): This structure involves the **institutul român pentru standardizare** (Romanian Institute for Standardization). It shows a vertical flow from **proiectare** to **producție**. A horizontal arrow connects the design stage to a central oval, which then connects to the production stage. A curved arrow also connects the production stage back to the central oval.

Flowchart 3 (Bottom): This structure involves the **comitetul de stat pentru prețuri** (State Committee for Prices). It shows a vertical flow from **proiectare** to **producție**. A horizontal arrow connects the design stage to a central oval, which then connects to the production stage. A curved arrow also connects the production stage back to the central oval.

FUNCTIE. Legiferează sarcini pe perioade de un an
SARCINI. Să reflecte îmbinare armonioasă între necesitățile imediate și sarcinile de perspectivă.
INTRĂRI. — Propuneri ale ramurilor
— Sarcini de perspectivă
LIMBAJ. Valoric global, fizic global, procente de creștere
IEȘIRI. Lege care cuprinde datele minime obligatorii pentru dezvoltarea economică și socială pe perioade de un an, între care și cele privind producția de mobilă.
LIMBAJ. Valoric global, fizic global

- Informații de la Săcări din planul național unic de dezvoltare economică și socială
- SĂCĂRI. Săcări elaboreze strategia globală de dezvoltare a ramurii. Aplică politica partidului de dezvoltare economică a ramurii.
- INTRĂRI. — Săcări din planul național unic și din planul de perspectivă.
- Informații de la celelalte ministere și de la organele de planificare
- Informații din direcția ierarhic inferioară
- LIMBAJ. Valoric global, fizic global, procente
- IEȘIRI. — Săcări către centrală
- Coordonare la nivel de ramură
- Informații către celelalte ministere și organele de planificare
- LIMBAJ. Idem

FUNCȚIE. Este « celula vitală » a economiei, locul unde se creează principalele valori materiale. Este organism social.

SARCINI. Rezolvarea problemelor legate de producția materială propriu-zisă. Sarcini de ordin social.

INTRĂRI. — Sarcini de la organele ierarhice superioare

— Sarcini de plan

— Mijloace materiale, energie, informație (Know-how), forță de muncă

LIMBAJ. Unități valorice, unități fizice, unități formale

IESIRI. Bunuri materiale — produse

LIMBAJ. Idem

menținută a producției cu utilizarea
torii. Are priver de ansamblu
asupra gamei de sortimente din
producție și de necesități de pe
piață.

SARCINI. Să cunoască interesele
celor două părți față în față între
care apare ca mediator. Culege
și transmite informații către pro
ducție și către individ. Sarcini de
plan de desfacere

INTRĂRI – Produce
— Sarcini de plan

LIMBAJ. Unitate fizică, unitate
valorică, game de unități fizice
valorice și formale.

IESIRI. Marfă, bani

LIMBAJ. Valoric global

SARCINI. —
INTRĂRI. — Opțiuni individuale
— Unități fizice, valorice, formale
LIMBAJ. — Statistic
IEȘIRI. — Cerere
— Ofertă
LIMBAJ. Fizic global, unități valo-
rice, unități formale.

FUNCȚIE. Asigură legătura dintre producătorul intern și consumatorul sau intermediarul extern. Are vedere de ansamblu asupra pieței externe și rol de orientare a producției pe termene lungi și scurte.

SARCINI. Sarcini de plan de export.

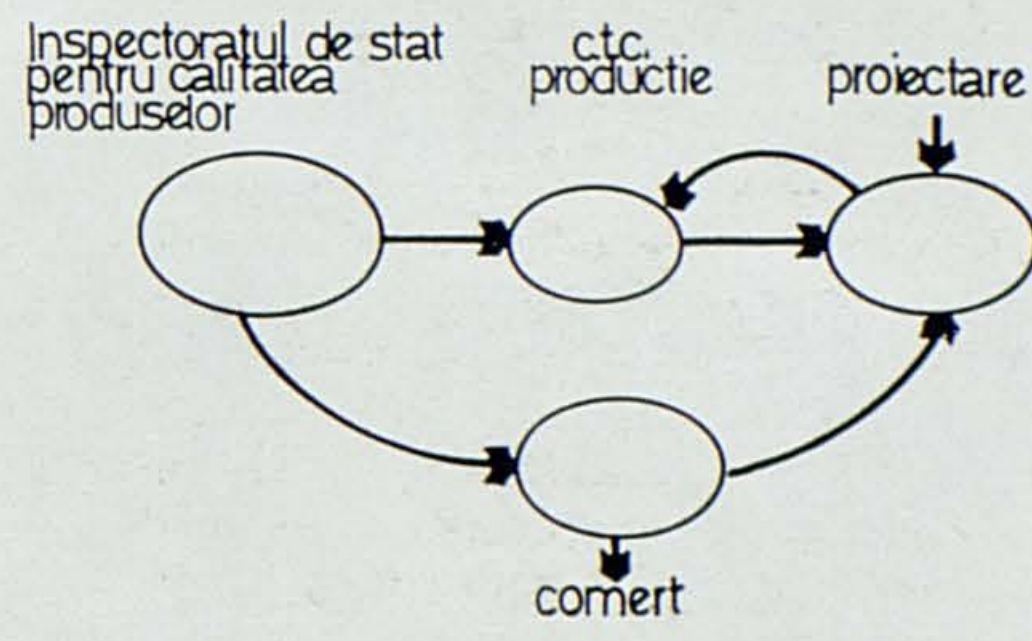
INTRĂRI. — Sarcini de plan —

- Produse, bani

LIMBAJ. Unități fizice, unități valorice, modele comandate

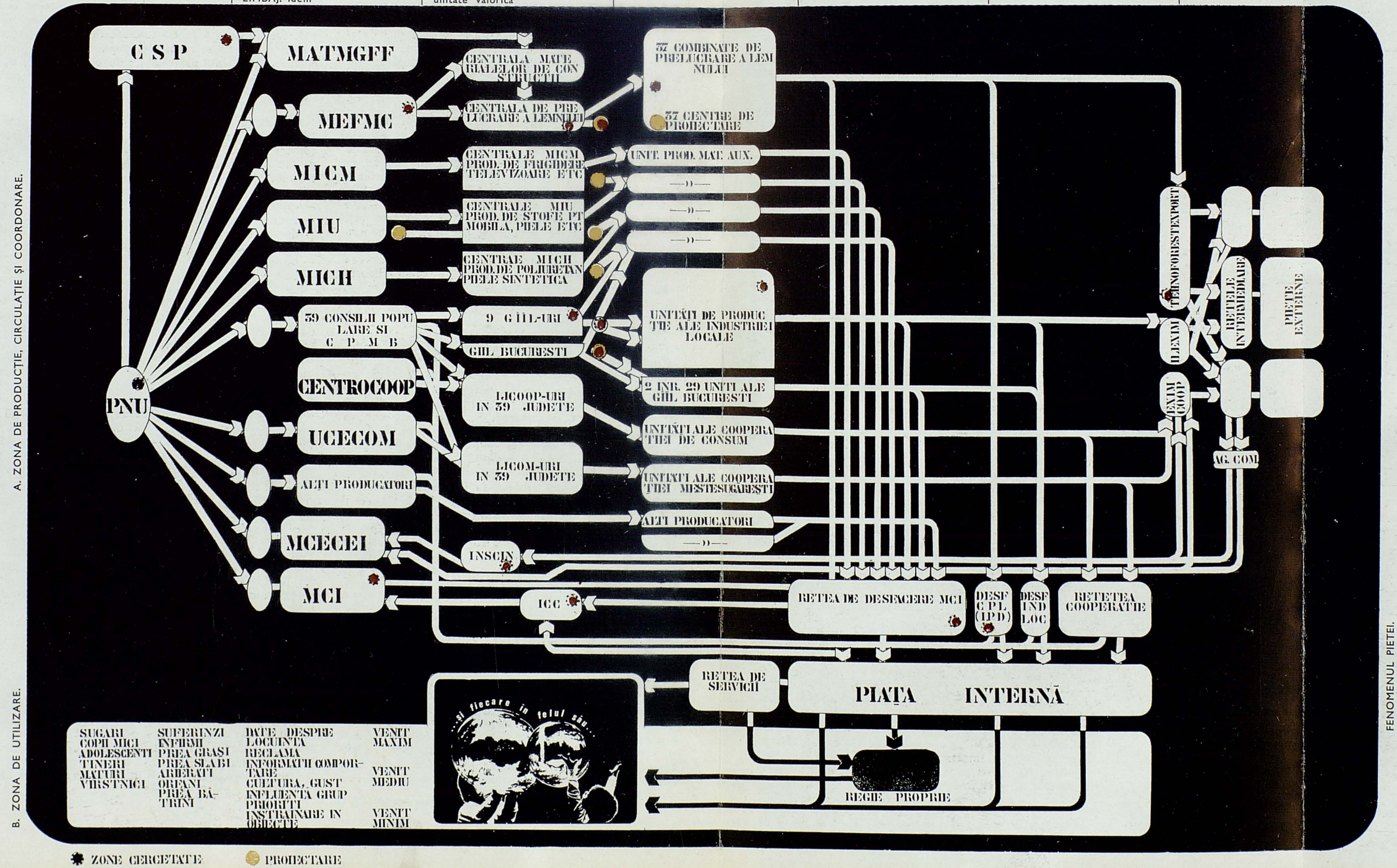
IEȘIRI. Bani, marfă

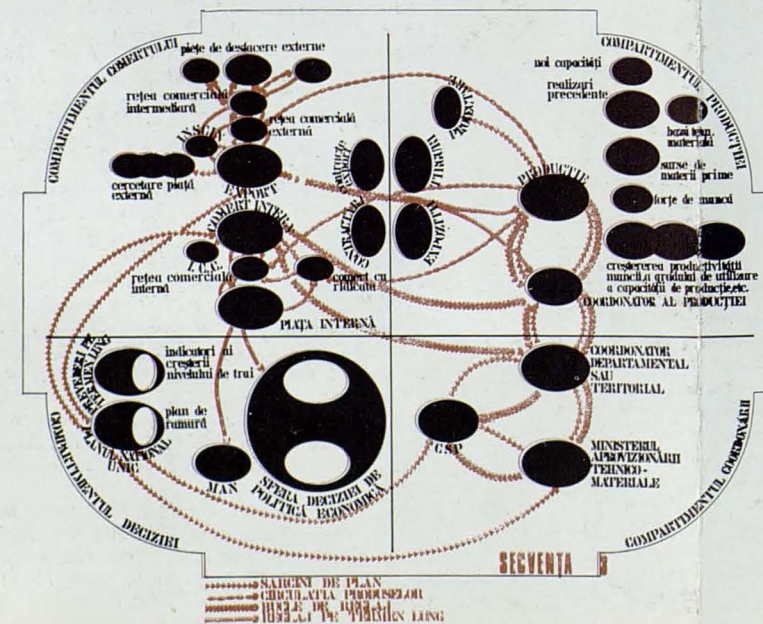
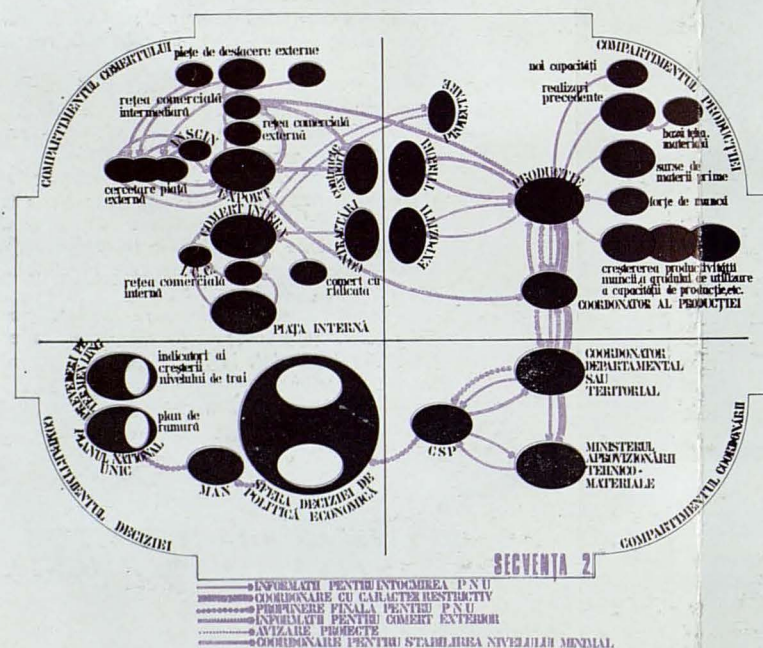
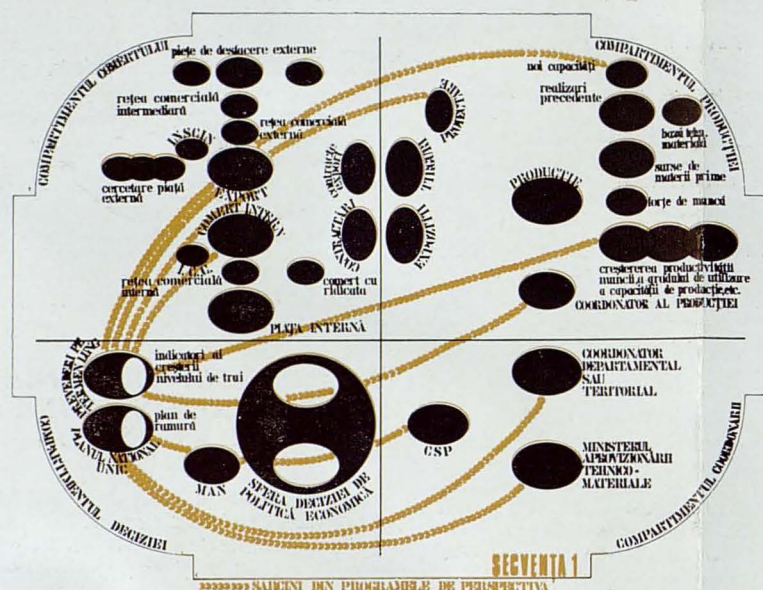
LIMBAJ. Valoric global



- Nu există feed-back direct de la piața la întreprindere și cu atât mai mult la proiectare. Face excepție desfacerea prin magazinele proprii ale producătorului (Întreprinderea de prezentare și desfacere « Mobila », magazinele industriei locale).
- Informațiile de la piața internă sînt culese de Institutul de cercetări comerciale (ICC) și transmise celor care le-au comandat: comerțul, mai rar centrula sau ministerul.
- Cercetarea comercială orientată către culegere de date generale (vezi beneficiarii studiilor), poate oferi informații mai mult pentru fundamentarea investițiilor decît pentru cunoașterea utilizatorului.
- Există posibilitatea de a tăia schema în două, separînd nivelul individual de rest. În acest caz partea de sus rămîne un sistem cu autoreglare atîta timp cît piața este nesaturată. Este un mod de a introduce disfuncții în sistemul general prin fenomene care în ipoteza fracționării apar doar ca funcții secundare.
- Legătura dintre cele două posibile mari zone este obligatorie. Ea trebuie să fie răspunsul, reflectat în funcționarea sistemului, la legea generală de dezvoltare a societății socialiste.
- Nu există organism capabil să exercite o coordonare la nivelul formelor.

Producția a crescut în ultimii 25 de ani de cca 75 ori
Exportul a crescut de 88 de ori
Volumul vânzărilor la piața internă de 120 de ori
Livrări de mobilă la fondul pieței în 1975: 4 miliarde
750 milioane lei
Cresterea medie pentru 1976—1980 : 50%
În 1974 mobilă a reprezentat 3,6% din totalul exportului
românesc
România ocupă locul 9 în 1975 în exporturile internaționale
de mobilă; 3/5 din producția de mobilă este destinată
exportului
România este între principalele 15 țări producătoare de
mobilă
În 1975 s-au exportat cca 3000 de modele
Ritmul de înnoire estimat pentru Centrala de prelucrare
a lemnului este de 25—30% anual
Pentru 1976 comerțul de stat din București a contractat:
12 tipuri de dormitoare; 6 camere de tineret; 17 camere
studio; 32 de sufragerii — camere de zi; 15 biblioteci;
20 de canapele; 18 holuri; 12 birouri, 12 mese TV, 4 tipuri
de mobilier pentru copii și 12 tipuri de scaune
Pentru 1976 comerțul a contractat pentru întreaga țară
280 de modele dintre care 25% au dimensiuni corelate cu
spațiile apartamentelor noi. Există 116 magazine pentru
vânzarea mobilei în țară dintre care 16 în municipiul
București.





3. Lege. Nu este vorba de o singură lege ci de un sistem de legi, schemele reunind organisme economice și organisme sociale. Dacă vrem să numim o singură lege, păstrând nivelul de generalitate al scopului, atunci putem vorbi de legea generală: **satisfacerea nevoilor reale ale oamenilor, mereu mai complexe, mereu mai diversificate.**

4. Timp. În transformarea sistemului se operează cu unități precise de timp — ani. Subunitățile servesc în reglarea pe parcurs pe durata unei unități de transformare. Se păstrează corespondența directă: unitate de formă — unitate de transformare, generată de legislația implicită a formei prin planul anual. Evoluția formelor nu este din această cauză liniară, ci discontinuă.

5. Limbaj. Acesta este analizat mai larg în schema detaliată a secvenței 3. Se poate spune în general că sinteza datelor la niveluri superioare se face prin schimbare de la unitar către global, deci cu pierdere de încărcătură semnificativă. În sens invers, în circulația lor către niveluri inferioare, sarcinile capătă semnificații noi: dintr-o valoare se naște o funcție, o formă cu culoare, dimensiuni etc. Limbajul individului va fi cel mai eterogen și explicit, al deciziei cel mai contras și implicit. În general — (vezi schema de detaliu) — un compartiment cunoaște limbajele celor direct învecinate. **Sistemul nu posedă un traducător de limbaj valabil pentru toate compartimentele,** astfel încât dialogul între ele este fracționat, lucru ce poate duce până la compromiterea atingerii scopului.

6. Complexitate. Sistemul — producția de mobilă — este complex, cu mulți parametrii deci, foarte sensibil. Parametrii nu acționează simultan, ci în lanț, judecățile asupra lor sînt parțiale în funcție de compartiment și limbaj, acțiunea lor este cumulativă.

7. Corelarea. Sistemul nu prevede organisme de corelare la nivelul formelor. Este evident că, ceea ce am numit compartiment de coordonare, nu se referă și la cea formală pentru că nu lucrează cu limbajul adecvat acesteia, ci cu limbaj general comun mai multor ramuri economice. Coordonarea la nivelul cantitativ nu ajunge la detalierea necesară pentru a pune de acord, spre exemplu, dimensiunile mobilierului cu cele ale apartamentelor nou construite sau funcțiile « garniturilor » produse cu funcțiunile care compun un apartament.

8. Unitate. Există fără îndoială în planificarea ansamblului o unitate de gândire. Este asigurată de organele centrale de coordonare și decizie. În cadrul acestei unități circulația sarcinilor de la elementele subordonate pînă la decizie se face, să spunem, pe verticală în sensul centralizării informațiilor și puterii de decizie. Viața produselor de la cercetare, proiectare și pînă la utilizator este o unitate în sine. Totuși, această unitate traversează orizontal compartimente diferite, de valoare egală, — unități de producție și unități de desfacere, unități de consum, coordonate separat, deci cu posibile interese parțiale diferite.

9. Dubla calitate. În afara calității de producător de bunuri materiale și valori, unităților de producție de mobilă trebuie să li să recunoască în mod necesar și aceea de **CREATOARE DE FORME CARE SE REUNESC ÎN AMBIANȚA CEA MAI APROPIATĂ OMULUI — AMBIANȚA LOCUINȚEI.** Nimeni nu mai poate trece cu vederea efectele pe care le are această ambianță asupra structurării personalității umane. O serie întreagă de activități ale omului au ca suport direct obiectele acestei ambianțe. Pasiv, ele îl pot ajuta sau împiedica. Departe de a fi un scop, ambianța trebuie să devină un mijloc.

10. Cantitate. Producția de mobilă a crescut în 25 de ani de 73,15 ori. O comparație, nu a formelor în sine ci a caracteristicilor generale formale și de folosință ale mobilierului actual cu cel de acum 25 de ani ne îndreptățește să presupunem că saltul calitativ, urmare firească a acumulărilor cantitative, nu s-a produs încă. Însăși marea complexitate a sistemului este o cauză a încetei lui evoluții. Saltul calitativ va trebui să se refere în mod necesar la o nouă concepție despre folosirea mobilierului și de aici despre proiectarea și producerea lui, la satisfacerea nevoilor reale, dar și la corecta lor determinare, la educarea utilizatorului și conștientizarea responsabilității comerciantului, factorului de coordonare și al celui de decizie.

Compartimente

Adâncind analiza, trecând de la parametri generali ai sistemului către elementele sale componente trebuie să reamintim că operăm pe cea mai mare simplificare posibilă: comerț, producție, coordonare, decizie. Procedăm astfel pentru că analiza pe o schemă mai detaliată s-ar deplasa de la esențial spre amănunt. Ordinea în care apar compartimentele nu este neapărat cea a importanței lor, ci aceea în care au mai fost prezente.

A. Comerțul. Justificându-și existența prin legătura permanentă pe care trebuie să o susțină între producție și individ, comerțul lucrează inevitabil cu două limbi diferite. Mai departe raportarea activității sale se va face într-un al treilea limbaj. Apare evident că eficiența întregii activități depinde de felul cum un semn unic, un adevăr unic — satisfacerea nevoilor reale — este tradus dintr-un limbaj într-altul. Un asemenea rol, hotărâtor, atît pentru producție, dar mai ales pentru individ îl are în prezent **sistemul de contractări**. Acesta constituie traducătorul de limbaj, trăsura de unire între valoarea globală a producției și viitorul mediu locuibil, stabilind numărul modelelor ce se vor fabrica și caracteristicile funcționale și formale ale acestora.

Pentru că sistemul nu posedă un competent traducător universal, sau unul specializat pentru segmentul individ — piață — comerț — industrie, se lucrează cu acesta improvizat, și privit din punctul de vedere al realizării sarcinilor de plan (limbaj valoric global), el poate fi găsit satisfăcător. Selecția modelelor ce vor intra în producție de serie se face, astfel, de către un grup monocolor de specialiști, economiști de regulă, în număr mic, (nu cunoaștem grupa de vîrstă din care fac parte), care au la îndemînă un singur studiu — monografic — asupra pieței mobilei în România (1973), mai multe testări LA EXPOZIȚII, informații de la vînzătorii din magazine și un singur studiu (1973) asupra felului cum este folosită mobila după cumpărare făcut pe un eșantion « reprezentativ » de 30 de locuințe noi din București. De aici rezultă o serie de fapte paradoxale: peste 450 de unități de producție de mobilă din țară contractează cu comerțul 280 de modele în 1976. Pentru cca 50 000 de apartamente ce se vor construi în București în 1976 comerțul contractează 12 dormitoare, 6 camere de tineret etc. Evident nu pot fi invocate avantajele seriei mari atîta timp cît numărul modelelor contractate de comerțul de stat nu atinge nici numărul unităților producătoare. O împărțire simplă ne arată că viciul din sistemul la care ne-am referit de a cerceta piața, nu și individul, obligă la mobilarea uniformă a seturi de 4 000 de dormitoare sau 8 000 de « camere de tineret » în apartamentele noi din București în fiecare an. Actualele tipuri de mobilă pentru dormit nu asigură o circulație corectă în interiorul dormitoarelor. Fenomenul pieței nu poate transmite acest lucru de la individ la comerciant, el limitîndu-se la a

constata: crește cererea pentru « divanele de colț », iar comerțul comandă și contractează în consecință.

Asigurarea înnoirii produselor se face prin obligativitatea producției de a înlocui anual un procent din modelele produse, ceea ce înseamnă reînnoirea completă a gamei de sortimente într-un număr de ani. Această obligație nu privește însă și comerțul care păstrează dreptul de veto asupra oricărui model nou. El poate influența direct chiar proiectarea (nu numai producția), prin sistemul de preavizări ale proiectelor înainte realizării prototipului. Noțiunea « produs nou » **rămîne pînă la urmă nedefinită**, pentru că, de la proiectare — organism, să spunem, capabil să judece calitățile formale drept noi, sau « noi » — pînă la individ se interpun trei filtre puternice: producția, comerțul și fenomenul pieței. Prin această rețea de filtre n-au putut trece pînă acum nici produsele « noi » de **mobilă mată sau semilustruită**.

Dar, paradoxurile de traducere a cerințelor individuale în comenzi adresate producătorului nu se opresc aici. De 30 de ani se construiesc în țară apartamente noi care trebuie să răspundă, după cum este exprimat chiar în Programul partidului « nevoilor rațional determinate ». Consultarea seturilor de secțiuni tip pentru locuințe evidențiază existența unor funcțiuni precise.

Am extras alăturat din lista contractelor pentru 1976 denumire garniturilor de mobilier contractate de comerț din care reiese neconcordanța dintre funcțiunile unui apartament și tipurile de mobilă contractate.

— vestibul	— garnituri de hol
— cameră de zi	— cameră de zi
— dormitor părinți	— sufragerie
— dormitor copii	— cameră studio
— cameră de lucru	— cameră de tineret
— bucătărie	— cameră combinată
— baie	— cameră dormitor
	— bucătărie

De exemplu, sufrageriile reprezintă 18% din totalul contractat dar noile apartamente nu au spații corespunzătoare pentru această funcțiune. Cel puțin 10—12 ani unul din dormitoarele unei locuințe nu este « cameră de tineret » ci dormitor și loc de joacă pentru copii. Totuși, comerțul contractează în total patru articole pentru copii (pătuț, țarc, plimbător, scaun oliaș). Aici nu mai este vorba de uniformitate și monotonie ca în cazul celor 12 dormitoare contractate pentru 1976, ci de **vînă — vîna de a lipsi copiii de un mediu propriu la vîrsta structurilor celor mai mobile, cu influențe pentru tot restul vieții asupra personalității lor**.

B. Producția. Există o diferență esențială între Centrala de prelucrarea lemnului și, spre exemplu, Centrala cimentului. Mărimea și structura organizatorică a ambelor se stabilește de regulă, după trei indicatori: volumul producției globale, numărul de unități componente, numărul personalului angajat. Credem că, chiar dacă acestea ar fi riguros egale la cele două centrale, nu pot fi considerate pe aceeași treaptă, pentru că una din ele produce **ambianță, mediu, care ne structurează și ne definește**. De asemenea, decizia în ceea ce privește ramurile care produc obiecte pentru ambianța locuinței nu trebuie să opereze numai cu limbaj valoric și fizic global.

Nesolicitarea continuă și competentă a diversificării a dus, prin numărul mic de modele noi contractate anual, la atrofierea rețelei de proiectare a producătorului, dotată în prezent cu specialiști capabili să lucreze cu formele astfel: 12 arhitecți în organismul (supraordonat) al centralei — ICPIB București, 8 arhitecți

în restul de 36 de grupe de proiectare ale Combinatelor de prelucrare a lemnului din țară și 1 arhitect la Grupul întreprinderilor de industrie locală București. Este locul să precizăm aici că cca 60% din producția pentru piața internă se realizează de industria locală și cca 40% de cea republicană, iar valoarea globală la care trebuie să se raporteze creația lor este de aproape 5 miliarde în 1975 și 7 miliarde în 1980.

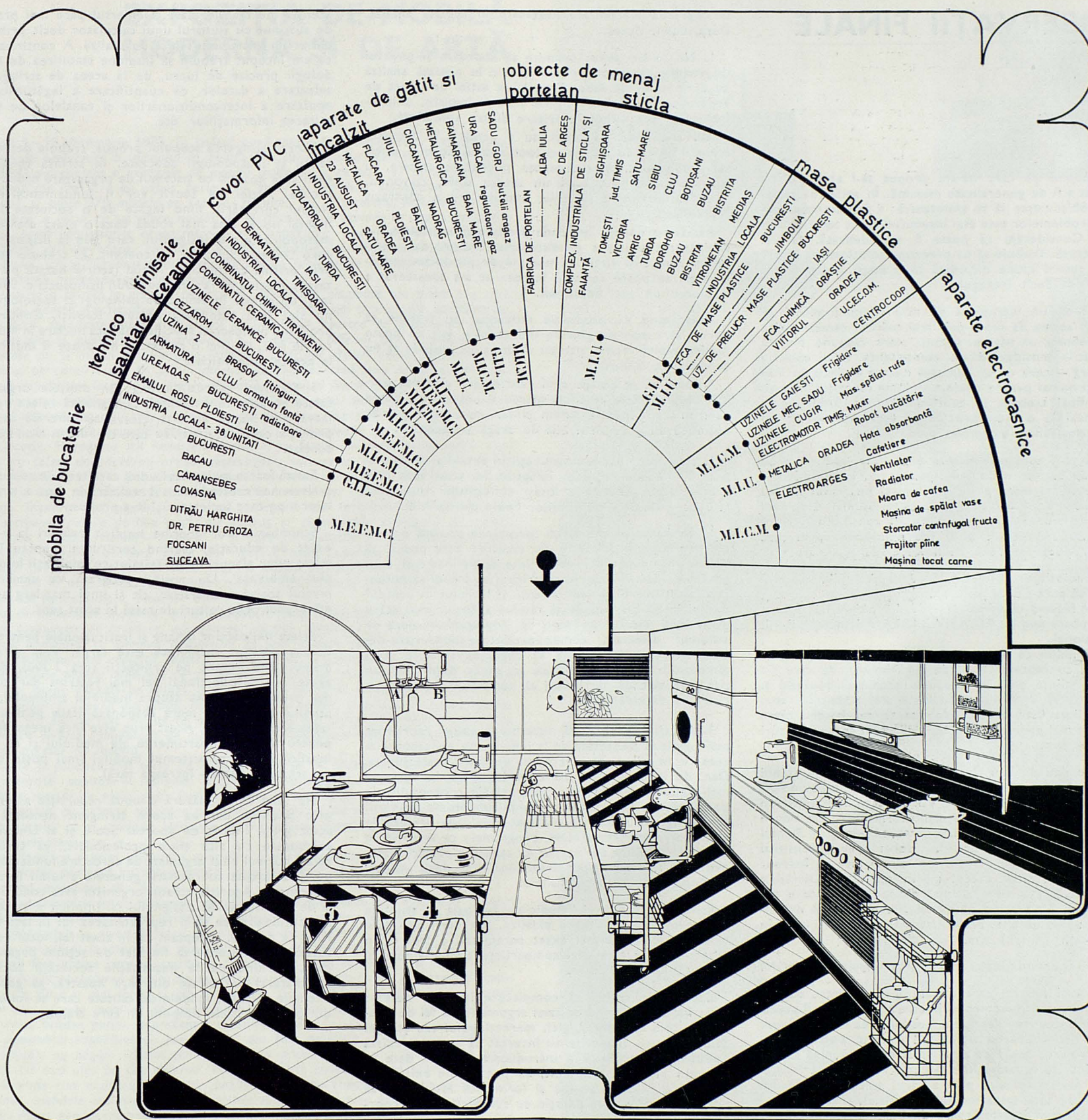
C. Coordonare. Termenul a fost folosit în legătură cu categorii distincte, astfel încît am putut vorbi de două feluri de coordonare. Primul, **existent**, vizează structura sistemului și relațiile dintre compartimente, volumul, valoarea și repartitia produselor sau resurselor. Al doilea, **dorit**, se referă la coordonarea tipodimensiunilor și formelor diverselor componente ale ambianței. Este deocamdată doar dorit, pentru că realizarea lui se lovește de neconcordanța conținută de « sistemul mobilei » între scop, mijloace și limbaj. Scopul este satisfacerea nevoilor reale, diferențiate, nuanțate; mijlocul — manevrarea setului de relații evidențiate de schemă și limbajul compartimentului — valoric global, fizic global, care nu spune nimic despre segmentele mici cu nevoi reale sau gusturi reale, diferite chiar în cadrul aceleiași grupe de venit anual. Același viciu de limbaj împiedică compartimentul coordonării să afle despre neconcordanța scopului cu mijloacele, despre compromiterea împlinirii cerințelor legii generale a sistemului.

D. Decizie. În înlănțuirea organică a elementelor unui asemenea sistem complex este greu de crezut că lipsa de organizare a nivelului formal — funcțional nu va avea repercusiuni negative asupra nivelului social și economic.

Actuala conjunctură a pieței mobilei în România poate permite vînzarea a aproape orice fel de mobilă. Resortul principal al acestui fenomen este, fără îndoială urbanizarea intensă. Dar, urbanizarea intensă se petrece de un număr bun de ani, cei care s-au mutat de mult în case noi nu mai cer orice fel de mobilă ci dreptul la un mediu adecvat, corespunzător tipului de locuință pe care o ocupă. În momentul în care fenomenul va deveni general (progresia poate fi și geometrică) uzura morală, cererea mare de înlocuire a mobilei neuzate fizic, va avea, fără îndoială, vizibile implicații economice, dintre care nu cel mai mic va fi consumul de resurse naturale greu de înlocuit — lemnul, suprasolicitarea rețelei de proiectare, etc.

Efectele sociale datorate unei îndelungi folosiri a ambianței neadecvate, prin micșorarea artificială a suprafeței locuibile, prin supradimensionarea mobilierului sau folosirea unor seturi de mobilier cu funcțiuni nepotrivite din absența unei educații ambientale, a unei etici ambientale am putea spune, nu pot fi deosebite, neglijabile, deci nici cauzele lor neglijate.

Peste 300 de întreprinderi colaborează cu succes la realizarea tractorului românesc. Este un bun exemplu pe care cele peste 100 de unități care produc obiectele bucătărilor noastre l-ar putea valorifica. →



Acest desen este o ficțiune, bazat pe o prezumtivă colaborare între producători.
Cînd vom putea prezenta și o fotografie?

OBSERVAȚII FINALE

Domeniul pe care ne-am propus să-l abordăm s-a dovedit a fi de generalitate maximă. În astfel de situații se obișnuiește să se amintească: «descifrarea abordării problemelor este mai însemnată decât soluționarea lor». Considerăm că poate fi mai delicată, nu mai importantă. Trebuie să ne preocupăm soluționarea finală și nu putem spune niciodată că o etapă poate fi mai însemnată decât întregul.

Ceea ce am întreprins nu este complet pentru că nu ține seama de toate cele trei mărimi caracteristice care definesc un sistem: stimuli, stare, răspuns. Nu am abordat — considerând de competență unui colectiv mai larg — ceea ce se numește «stare», decât în linii mari și numai pentru unele probleme esențiale. Totuși, orice final trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu răspunsul la o întrebare: la ce servește ceea ce s-a întreprins, chiar incomplet fiind?

Doxiadis, autoanalizându-se prin 1964, spunea: «Ca arhitecți sîntem nedumeriți pentru că nu ne-am definit conținutul și scara preocupărilor, și nici rolul nostru în realizarea lor». Noi credem că un asemenea demers servește la schimbarea opticii asupra conținutului preocupărilor arhitecților și asupra mijloacelor prin care își vor putea exercita rolul lor.

Am folosit un mod de abordare și un limbaj care poate să pară ciudat pentru un grup de arhitecți (noi), dar am făcut-o ca o încercare de deschidere către ceea ce se poate numi «RELATIVIZAREA» demersului uni-profesional.

Ne gândim că se poate face o paralelă între relativizarea conceptelor fixe, de tip Newton de care s-a folosit știința pînă la începutul secolului douăzeci și relativizarea domeniilor distincte ale mozaicului specialităților. Este firescă deplasarea cunoașterii către sisteme mai generale care fac din precedentele «cazuri particulare».

Între demersurile specializate nu se mai pot stabili numai simple relații de proporționalitate, trebuie să li se recunoască organicitatea, valabilitatea numai într-un sistem mai larg, cu scop mai cuprinzător. Ele vor fi (raportate la scop) nu convergente, ci sinergice. Primul pas ar fi deci **relaționarea lor, descrierea sistemului general** ale căror părți trebuiau să fie (sau au început să fie), apoi enunțat acel «principiu al relativității» care leagă o acțiune a unei discipline (se poate citi și profesioni) particulare de alta, care constată dependența uneia de alta, posibilitatea transformării uneia în (implicații pentru) alta.

Ceea ce am numit aici poate purta numele de DESIGN.

În cazul nostru, care sînt raporturile între stimuli și răspunsuri? În momentul în care acestea vor fi precis determinate, se deschide posibilitatea de acțiune, vizînd **reorientarea** sistemului amintit, **controlul și optimizarea** lui. Este cazul să amintim că pînă atunci mai sînt cîteva etape de parcurs. Pînă la faza formalizării megasistemului prin a cărui structură să poată fi descrisă totalitatea mediului artificial, trebuie întreprinse acțiuni cuprinzătoare de definire cît mai largă a celui discutat. Se spune că, în știință nu există probleme complet terminate, cu atît mai puțin în cazul de față. A lărgi nu înseamnă a epuiza, totuși va trebui

să cuprindă elementele neatacate în această analiză. Desprindem cîteva:

1. Nu ne-am putut permite să abordăm și punctul de vedere antropologic sau istoric în această analiză cu dimensiuni de eseu. Totuși, un astfel de punct de vedere ar fi folositor lărgirii viziunii înguste, uni-profesionale, care există la oricare dintre specialiști.

Am afla astfel că omul nu a urmărit în decursul trecerii lui «o locuință», ci **locuirea**. Adăpostul, uneltele, mobilierul, îmbrăcămintea, podoabele, armele, au constituit din totdeauna un mediu **unic**, continuu. Tradiția a selectat formele, evoluția nu a contrazis unitatea.

Astăzi s-a depășit perioada producției artisanale, s-a dezintegrat unitatea producător-utilizator, dar, indiferent care sînt virtuțile modului de producție industrial nu se poate renunța la ceea ce s-a considerat a fi mereu un tot: **locuirea**.

Acest mod de producție industrial nu trebuie să devină și «mod de gândire industrial», sau nu poate rămîne multă vreme, pentru că eficiența trebuie să fie condiția nu măsura.

Trebuie să se cîștige prin reorientare gândirea unitară asupra a ceea ce a fost mereu o unitate, și, poate abia de acum înainte putem cîntări ceea ce cuprinde noțiunea de generalist, atît de dragă arhitecților.

2. Sistemul manifestă disfuncții în detalii și în ansamblu. Primul pas trebuie înfăptuit în acest sens prin reorientarea generală a însăși conceptului care-i stă la bază — satisfacerea nevoilor **reale** ale individului.

În ce stadiu se află astăzi cercetările privind necesitățile omului în materie de locuire? Este posibil să existe un «punct de vedere interdisciplinar» al unui generalist, sau viitorul, care oricum va trebui să potențeze acest punct de vedere, este al lucrului în echipă? Lucrul în echipă trebuie să rămînă apanajul exercitării profesiei sau și un fapt de educație? În afară de sistemul discutat: comerț-producție-coordonare-decizie, reorientarea trebuie să cuprindă și sfera învățămîntului. Lucrul în echipă ar aduce după sine un cîștig de metodă, de limbaj și, cel mai important, un cîștig de argumentație.

3. Aducînd aminte că sistemul trebuie reorientat astfel încît să pornească de la individ, nu redescoperim ceea ce se știe și este acceptat de către toată lumea. Dar, de la umanismul renesanțist pînă la noi s-au mai acreditat cca 50 de accepțiuni ale conceptului de personalitate, s-au pus în evidență subsisteme ale vieții psihice ignorate înainte, au luat amploare cercetările științelor comportamentale, programele ce intervin în activitatea psihică au început să capete modelări matematice astfel încît se pot determina altfel decît intuitiv tipologii de necesități posibile.

Psihologia cognitivă, medicina, biologia și științele despre mediu, sociologia, ekistica, pot oferi alte date care să definească mai exact parametri, a ceea ce în scheme a apărut ca un «compartiment» individual, al necesităților individuale.

Datele vor trebui să completeze în mod necesar acest început, oferind deciziei argumente la fel de valabile ca cele ale tehnologiei, marketingului sau științei administrației. Schemele au încercat să arate că există posibilitatea teoretică a introducerii acestor date în sistemul mobilei. Mai mult, se știe că ele există dar nu sînt strînse la un loc și formulate astfel încît să poată fi luate în considerație de compartimentul coordonării sau deciziei.

4. Ca singură variantă posibilă, de acțiune, apare lucrul în sistemul real cu seturi de transformări corelate,

scenarii de transformare. Demersul pare mai probabil de susținut cu ajutorul unui calculator decît prin puneri în urma unei schițe de analiză. A continua ceea ce am început trebuie să însemne stabilirea de metodologii precise de lucru, de la aceea de stringere și selectare a datelor, de cuantificare a legăturilor, de epuizare a interconecțiunilor și canalelor de transmiterea informațiilor etc.

Pentru atingerea scopului propus, trebuie dezvoltate teorii și metodologii adecvate, în strînsă relație cu realitatea noastră cu sistemul de organizare economico-socială. Astfel de teorii vor fi fundamentale noi în cîmpul cercetării, fiind legate de o societate fundamental nouă. Cea mai solidă bază o oferă elementele metodologice ale designului, care pun la dispoziție un corp teoretic suficient de coerent. El trebuie ajustat, prin prisma conceptului inițial (teorie bazată pe utilizator), plecînd de la serioase studii psihosociale. Sînt formați un număr însemnat de psihologi și sociologi care nu sînt însă totdeauna eficient folosiți. Contururile profilului psihosocial specific sînt încă neclare în momentul de față, iar nici o cercetare nu poate fi indiferentă la aceste date inițiale.

5. Sistemul reprezintă una din multele organizări calate pe scop fundamental. Din analiză reiese vecinătatea nemijlocită cu alte cîteva sisteme de bază, în principal cel al locuinței, cu care trebuie în mod necesar corelat.

Există foarte multe habitudini care trebuie re-formate și altele nou create în sensul realizării în fapt a «modelor» pe care societatea și le-a propus.

Schimbările vor conține implicit referiri la nivelul exact de educație, oferind certitudini pentru întocmirea unor planuri de învățămînt cu implicații în domeniul ambiental. Un posibil program va urmări atît nivelul școlar, universitar, cît și unul mai larg al formării unei reale culturi de masă în acest sens.

Paleta mijloacelor umane și instituționale pentru realizarea acestor deziderate este largă. Vom pune în primul rînd accent pe arhitecții (cca 3 300), grupul profesional proporțional cel mai restrîns dar cu cea mai profundă acțiune asupra mediului ambiental, deci purtînd și cea mai mare responsabilitate pentru calitatea acestui mediu. Acest grup este încă inegal folosit pentru unele compartimente ale mediului și cu totul insuficient pentru sistemul mobilei (mai puțin de 40 de arhitecți pentru întreaga țară).

Nu știm în ce măsură o nouă repartitie a forțelor este posibilă, dar ea apare stringentă necesară. Din acest grup, întărit de aportul Școlii și al Uniunii, în colaborare cu alte sfere profesionale, va trebui să reiasă nucleul unui organism de cercetare fundamentală, purtînd sarcina coordonării generale a lumii formelor ambientale. Apariția acestui organism este condiționată și de recunoașterea designului (și implicit a meseriei), instituționalizarea sa și reprezentarea lui în fața factorilor de decizie. Așteptăm ca, în acest fel, locul demersurilor intermitente să fie luat de acțiuni organizate, care, pornind de la necesitățile societății socialiste multilateral dezvoltate din țara noastră, să genereze exemple valabile, modele de calitate care să folosească din plin avantajele timpului în care trăim.

